

ПОУЧИТЕЛНИ РЪЧИ
НА
СТАРЫТЕ ФИЛОСОФЫ

Превелъ

А. П. ПЕТРОВИЧЪ ГРАНИТСКІЙ.

а Изда ни

отъ Братія

ДИМИТРІЯ И ХРИСТА Х. ИВАНОВИЧЪ .

Смрїкаревы Самоковцы,

Кои-то ты посвѣщавать Самоковскому и
цѣлому Болгарскому Юношеству.

ЦАРЕГРАДЪ.

Книгопечятня Ц. Вѣстника.

1854.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Настоящи-те Философически рѣчи, кои-то по разны языцы са ся уже издали несомнѣнно полезны быха были и за наше-то Болгарско юношество, ради благоиравно-то пихно содержаніе. Мы справедливо можеме да кажеме че они могатъ да будать полезни и за всякаго челоуѣка отъ каковъ-то степень и чинъ и да бы былъ.

Братія Х. Ивановичъ Смиркареви изъ родолюбіе побуждени, издавать гы на свѣтъ, и добро бы было да подражаютъ тѣхный-атъ примѣръ и други, что-то и наша-та бѣдна книжинна да ся колко годѣ умножи, отъ коя-то да почерпнува всяка благородна Болгарска душа въ кое-то може да я облагополучи.

Мы желаеме наконецъ добры успѣхы на наши-те учителя, и имъ примѣчаваме да не пренебрежавать да введать въ училища-та си достопреподавателны-те книги отъ кои-то мнине да е една и настояща-та.

Константиноградъ,
10 Октовріа 1854.

Преводникъ
А. П. П. Гранитскій.

ПОУЧИТЕЛНИ РЪЧИ

НА

СТАРЫТЕ ФИЛОСОФЫ.

1. Страхъ Божій е чловѣку най-велико-то совершенство, а безстрашіе-то е най-великій между пороцы-те.

2. Страхъ Божій очищава сердце-то.

3. Азъ ся боимъ отъ Бога, а послѣ Бога, не боимся другою, развѣ онаго, кой-то ся отъ Бога не бои.

4. Не существува друго прибѣжище побезопасно отъ страха Божій.

5. Благочестіе-то е най велика-та премудрость, а нечестіе-то е най велика-та безумность.

6. Благоговѣніе-то (евлавія-та) камъ Бога умертвлява злы-те пожеланія.

7. Почитаніе-то, кое-то ся отдава діаволу води въ погибель; а служеніе-то и повлоче-ніе-то, кое-то ся подава Богу, великъ е при-добытокъ.

8. Даже и единожды да согрѣши чловѣкъ много е, но не е никогда много почитаніе-то, хотя да быде и тысящократно, за да приемне

Богъ пристойна-та честь и прилично-то поклоненіе.

9. Не поругайся Богу, като че чинишь клят-ва въ свято-то негово имя за да не останешъ и ты отъ него презрѣнь и поруганъ.

10. Не може нѣкой да познае добръ себе си, докль не познае перво создателя своего.

11. Погублявася, кой-то оставя пожеланіе-то си да покори разума му.

12. Ако человекъ бы мыслилъ свое-то скончаніе, и свое-то преминуваніе прѣзь тоя животъ, по правда щеше да гледа съ велико трепераніе свои-те дѣла, и велика-та измама отъ тѣхъ.

13. Животъ-атъ е единъ сонъ, отъ кой-то не ся пробуждаваме, освѣль въ смертний часъ.

14. Человѣческій животъ е единъ путь, кой-то води въ смѣрть.

15. По-добръ послѣдуваме развратны-те нравы на тоя вѣкъ, нежели добры-те дѣла, и примѣры-те на наши-те праотцы.

16. Добродѣтель-та, наука-та, и добро-то знаніе, тія токмо са вещи-те, кои-то содѣлуватъ насъ достопочтенны.

17. Не е сиракъ, кой-то не има баща, но кой-то не има наука, и добро образование.

18. Скюдость-та отъ добро мнѣміе, най-

лоша е отъ всяка нищета (сиромашія).

19. Никое вѣчто не може да скрие онова что-то си, какво-то молчаніе-то.

20. Остроуміе-то отъ всякы-те преимуще-ства е най-богато.

21. Со сладкій разговоръ придобываются мно-го пріятели.

22. Единъ человекъ, колко-то по-мало умъ има, толкова по-вече тщеславіе има.

23. Отмищеніе-то не е великодушіе.

24. Наука-та е на одного юноша единъ вѣнѣцъ, а мудрость-та е златенъ и многоцененъ знакъ.

25. Кой-то ся оставя да го скорбятъ злопо-лучія-та, достига по-злополученъ.

26. Ови, кои-то любятъ добродѣтель-та все-гда не я употреблявать, а они кои-то я упо-треблявать, не я чинать со всячко-то нужно совершенство.

27. Нечувствительность-та и негодность-та раждатъ раздоры и несогласія даже и между сродницы-те.

28. Безумный-ать има сердце-то си въ уста-та, а разумный-ать има языка си въ сердце-то.

29. Който тича необузданно, и има за прѣд-водитель надежда-та посрѣща послѣдвый часъ на живота си и пада.

30. Когда пріемнешъ благодареніе, не ся я-

влявай недостоенъ за него, като не покажешъ благодарность.

31. Желаніе-то за отмщеніе-то е едно велико препятствіе, кое-то не оставя челоуѣка да живѣе благополучно и съ увѣреніе.

32. Когда гледашъ себе си по-горенъ отъ непріятеля си, опростиму, и благодари Богу за тоя твой придобытокъ.

33. Когда показуваешъ начумерено лице камъ пріятеля, кой-то иде да тя види, лишавашся отъ честь-та, коя-то приемашъ отъ него.

34. Не трѣба да мѣришъ думы-те на едно-го челоуѣка тяжкаго, и зломнителнаго.

35. Когда си радостливъ, не трѣба да искашъ друго отмщеніе противъ оногова, кой-то за-вижда, зашто-то му постига скорбь-та, коя-то чувствува за твоя-та радость.

36. О колко е полезна наука-та на оногова, кой-то я има! понеже толкова е скупощина, што-то не може нѣкой да я продаде.

37. Три нѣчта или скоро, или касно причиня-ватъ разореніе-то на челоуѣка: жена-та му, кога-то си даде сердце-то другому; змія-та, коя-то живѣе въ домъ-атъ му; и безрасудный пріятель.

38. Не существува срѣдство по-предпочтительно за полученіе на прощеніе-то. какво-то покаяніе-то.

39. Велико безуміе е да ся притечешъ при одного, кой-то не тя выка; и по-велимо безуміе е да ся отвѣщавашъ когда не тя пыта нѣкой; и двойно най велико е да ся хвалишъ че си мудръ, безъ да имашъ нѣкое ученіе.

40. Не существува болестъ по-опасна, колко-то е скудость-та отъ разумъ.

41. Между пороцы-те, щеславіе-то и любовь-та камъ несогласіе-то две са лошевини, кои-то трудно ся поправяватъ.

42. Разговоръ-атъ приводи добро-то или зло-то что дохожда намъ.

43. За да навидишъ нѣкого не е зло дѣло; но не трѣба да го чинишъ толкова често, что-то да ся принуди оный человекъ, кого-то посѣщавашъ да ты каже: стига Господине.

44. Кой-то изобличава (мжмри) нѣкого прѣдъ человекы-те, убезчестява го.

45. Кой-то говори мало, показва знакъ на разумность.

46. Истинно-то къ Богу благочестіе одного Владѣтеля (царя) состоися въ тыя: сирѣчь да пребывава въ предѣлы-те си; да сохранява условія-та, да ся благодарн на оныя, кои-то има; и да терпи великодушно лишеніе-то отъ нѣкое нѣчто, кое-то не има.

47. Когда принуждавашъ нѣкого да ти про-

си вторый путь прощеніе на негова-та погрѣшка, подновлявашъ напоминаніе-то на неубавленіе-то, кое-то си пріялъ.

48. По-вече е потребна глава-та, коя-то ся труди, нежели оная, коя-то много говори.

49. Толкова е да посадишь цвѣтове въ една неспособна земля (бокрукъ), колко-то да сторишь добро на одного неученаго, или негоднаго чловѣка.

50. Во всяко обхожденіе или соображеніе, или содружество, не ся улавяй въ нѣчто, кое-то да ся относя общо въ работа-та на всички-те, защото-то ако бы дѣло-то да излѣзе на добро, содружество-то отдава добра-та удача на себе си; ако ли бы излѣзло на зло, всякій отдава на тебѣ погрѣшка-та.

51. Скорби-те, и безспокойствія-та, кои-то ся терпятъ съ лютость, даватъ по-голъма мука, отъ когдато-то ся съ великодушіе терпятъ.

52. Когда душа-та ще да си отиде отъ тѣло-то, что ползува да умре чловѣкъ отъ горѣ на царскій прѣстолъ, или отъ горѣ на земля-та?

53. Колко-то по-вече е тайна злоба-та на непріятели-те, толкова по-мало да предавашъ дерзость-та си въ тѣхъ.

54. Приемай примѣръ отъ прародители-те си, и подвизавайся да чинишь добры дѣла.

55. Не буди небрежливъ камъ другы-те, за да не станать и други-те небрежливи камъ тебѣ.

56. Приемай и даруй и ты съ благословенъ начинъ.

57. Да ся не удивлява нѣкой че они, кой-то тражаты нѣята что не имъ приличать, испадать въ злополучія и не получавать.

58. Богатства-та въ руцѣ-те на великодушны-те челоуѣцы така оставать, какъ-то терпѣніе-то въ сердце-то на одного любовника.

59. Абіе, когда нѣкой ся радува да слыша други да укорявать, влазя и онъ въ число-то на укорители-те.

60. Колко-то страдае челоуѣкъ за свѣтскы-те работы, причинява му темнота въ душа-та, а онова что страдае за будуща-та жизнь, причинява му свѣтлость и слава.

61. Щастіе-то, и слава-та иматъ по между си едно согласіе толкова силно, что-то кой-то не има щастіе, не има нито слава.

62. Най-велико-то спокойствіе, кое-то челоуѣкъ може да има, и да получи, онова е, кое-то получава когда не желае никое нѣчто.

63. Касно получава нѣкой онова, кое-то желае, когда го тражи съ прѣвосходна ревность.

64. Зачто ты мя избличавашъ за грѣха ми,

кой-то сторихъ, когда Богъ мя е простилъ ?

65. Кой-то съ много-то си многоглаголаніе излазя вонъ отъ предѣлы-те си, и отъ прилика-та, невозможно е да не ся вознснавиди, или да не ся презри.

66. Человѣкъ, кой-то може истинно да ся назове человѣкъ познавася отъ пять знакове: 1. непремѣнителенъ е во всяко нѣчто, кое-то му ся е случило; 2. смиренъ е когда ся нахожда въ величія-та; 3. не отбѣгнува отъ причини-те, кои-то ся прѣносятъ за да покаже мужество-то си; 4. не питае друго намѣреніе, освѣнь слава-та си, и честь-та си; и 5. ако и да не е мудръ, но обыча мудрость-та и науки-те.

67. Состояніе-то на едного человѣка, кой-то ся покорява на страсты-те си, по лошо е отъ состояніе-то на едного роба.

68. Побѣдитель-атъ треба да е благодаренъ на побѣда-та си, и да прощава побѣжденному.

69. Многожды ся трудиме много за да направиме нѣкоя работа, послѣ друго не спечаламе отъ нея, развѣ жаль и горестъ.

70. Когда излѣзе нѣкой отъ достоинство-то (чина) си, треба да ся влада (докарва) съ исто-то поведеніе, съ кое-то ся владаше когда имаше достоинство-то.

71. Свободенъ е оный, кой-то не желае ни-

что; и заробенъ е, кой-то ся надѣва да получи онова, кое-то желае.

72. Вникпувай и изучавай науки-те, прежде да вступиши въ женидба.

73. Кой-то мысли свѣтовны-те случки, взема примѣръ за да поступава добрѣ, что-то да отбѣгне непріятели-те, кои-то гледа.

74. Ако бы ималь и хиляда дарби и колко-то космы-те на глава-та си, ничто не тя ползувать когда щастіе-то ти е противно.

75. Не существува по-вредително нѣчто, отъ да има нѣкой вражда.

76. Подвизавайся да придобьешъ добры пріятели, и нельстиви за да живѣешъ подь сѣнка-та на вихно-то покровителство; и така ще имашъ радость въ благополучія-та, и ще ти будетъ като едно предохраненіе въ злополучія-та.

77. Когда е рана-та въ сердце-то не знае человекъ что прави.

78. Нека си всегда простодушенъ и незлобивъ, ако и по случай бы бѣдствовалъ да ся загуби и самый твой животъ, тая ради твоя простота и незлобивость.

79. Человекъ е благоразуменъ споредъ доброто наставленіе, кое-то е пріялъ.

80. Не давай на заемъ (юдюнчъ) за да живѣешъ свободно.

81. Абіе почто человекъ ся вдаде въ нескромны наслажденія, загубва срама.

82. Мудрый полагае всегда въ дѣйствіе тыя три-те нѣчта: остава свѣта, прежде да ся остави огъ свѣта; сограждава гроба си, прежде да дойде время-то да ся положи внутрѣ; и чини всяко нѣчто съ таково разсужденіе, что-то да угоди Богу, прежде да ся яви предъ него.

83. Кой-то повелѣва съ големо господарство на оныя, кон-то са подѣ послушаніе-то му, намира скоро другъ господарь, кон-то да му повелѣва съ подоленъ начинъ.

84. Не согрѣшавай и ще имашъ по-мало печаль въ смертныи твой часъ.

85. Невозможно е да не излѣзе на добро онова, кое-то предприемне нѣкой да направи-кога-то ся совѣтува за него перво.

86. Гледай съ каковъ родъ чинишь сродство, кога имашъ да женишь сына си, зашто-то корень-атъ раздава на древо-то и на вѣтвы-те (клонове) лошевина-та, коя-то има.

87. Кой-то е благоразуменъ, и благочиненъ съ всякога, успѣва во всяко дѣло, кое-то бы предприялъ.

88. Любостяжаніе-то (тамахкярликъ) доводи сиромашество, и само оный е богатъ, кой-то не желае ничто.

89. Много-то дерзость ражда презрѣніе-то; и не е далеко вражда-та между пріатели-те, кога вси-те имъ дѣла тя осуждавать злѣ.

90. Кой-то ти приказва пороци-те на други-го, има намѣреніе да прикаже и твои-те на други-те.

91. Колко-то по-вече ся надѣе нѣкой, толкова по-мало получава, зашто-то и надежда-та многажды става средство да не получи чело-вѣкъ онова, кое-то ожидава.

92. Кой-то прощава на по-малы-те си, нахо-жда защищеніе у по-великы-те си.

93. Колко-то упогреблявать пріатели-те про-тивъ тебѣ, пріемай ги всегда въ добро, доклѣ да ся извѣстишь за нѣкое нѣчто, отъ кое-то да нарани или побѣди терпѣніе-то ти.

94. Пазися отъ пріатели-те си, обаче нѣ отъ оныя, за кои-то си увѣренъ че са вѣрни, хотя да не е возможно да ся найде другъ пріатель по-вѣренъ отъ оногова, кой-то има страхъ Божій.

95. Обычай пріатели-те си съ предразмы-шленіе.

Радости-те най-совершенни-те на свѣта, все-гда са помѣшени съ нѣкоя жаль.

96. Свѣтъ-ать е за лажи-те една ада (вѣчна мука), а за други-те единъ рай.

97. Божіи-те судби направятъ суетны и най-красны-те свѣтскы устроенія.

98. Не чинатъ ничто мысли-те и пазеніе-то тамъ, гдѣ-то Богъ не повелѣва.

99. Не тражи да получишь извѣстіе за нѣ-чта, кои-то не са ся никакъ случили, всичко-то ся состои въ да приѣмнешъ познаніе на дѣ-ла, кои-то са ся случили за да ся образовашь и успѣешъ,

100. Благодѣянія-та запушватъ уста-та на оиыя, кои-то иматъ злоумышленіе противъ насъ.

101. Вино-то колко-то и да е силно, нико-гда не вдига толкова ума на человекъ, колко-то му го лишава една безпорядочна страсть.

102. Истинно-то благородіе состоися въ до-бродѣтель-та, и нѣ въ множество-то на пра-родители те (прадѣды).

103. Добро-то воспитаніе состоися въ да има единъ юноша похвалны нравы.

104. По добръ е да чукашь желѣзо-то вер-ху една наковалня (іорсъ), нежели да сѣдишь весь день правъ предъ господаря св съ кре-стосаны руцѣ-

105. Въ работы-те си приѣмай совѣтъ отъ оиыя, кои-то ся боятъ Бога.

106. Ничто не е толкова безспокойственно,

колко-то в сиромашество-то; но лошо-то употребиеніе на нѣща-та е още повече безпокойственно; и заради това разумность-та е всегда едно неощѣняемо сокровище.

107. Смирение-то е едно средство силно, чрезъ кое-то можешъ да получишъ онова, кое-то желаешъ.

108. Когда нѣкой познава добръ, за кои нѣща е искусенъ, никоя негова работа не ся случава злѣ.

109. Не существуета друго нѣщо, кое-то да може да отдалечи повече кого да е челоуѣка отъ тебе, колко-то много-то превозносеиіе, гордость-та и тщеславіе-то.

110. Сребролюбивый гледа всегда велико опустошеніе въ къща-та си.

111. Колко-то повече жееае нѣкой да ся присмива и ругае толкова повече злополучія наноси на себе си.

112. Кой-то е загубилъ срама, има мертво сердце-то си.

113. Велико безуміе е да отгоняваме благодѣянія-та, кои-то други искать да учинать намъ; защото-то ще дойде време да ги тражине и да не можеме да ги получиме.

114. Сиромаси-те трѣба да изучавать науки-те за да станать богати, и богати-те

за да ги иматъ кето украшеніе.

115. Трѣба да ся склонявашъ и на мнѣніе-то на по долны-те си, за да придобьешъ отъ тѣхъ служба-та, коя-то ти е потрѣбна.

116. Всяко нѣщо ся случаватъ съ благополучіе на оногова, кой-то ся пазитъ отъ лошо пожеланіе.

117. Безумный человекъ познава ся отъ думы-те си.

117. Кой-то е оставилъ все-те работы за да проводи пустинническо житіе, не трѣба да има пожеланіе за никое нѣщо.

119. Языкъ-агъ на благоразумнаго употреблявася отъ размышленія-та на сердце-то му.

120. Не заплащай съ неблагодарность добро-то, кое-то си пріялъ отъ нѣкого.

121. За всяко друго нѣщо трѣба да ся покаже мужъ-агъ на жена-та си като дѣте, но когда му иска онова, кое-то онъ има, трѣба да ся покаже мужъ.

122. Отъ говореніе-то и фигуры-те (образы) открываются и най сокровенни-те мысли.

125. По добръ е да имашъ едно хужество (занаятъ) за да печелишь препитавіе-то си, нежели да простирашь рука-та си да просишь милостивя за да живѣешъ.

124. Сребролюбивый тича тичешкомъ

камъ сиромашество, и тува преминува животъ сиромашень, но въ день судебный ще даде счетъ (хесапъ) като богатъ.

125. Праведни-тѣ богатства, познаватся отъ разумность-та, коя-то има да благодари Бога оный, кой-то ги е придобилъ.

126. Добро-то повѣреніе, заплащася съ добра вѣрность.

127. Най добро-то е богатство, кое-то може да даде нѣкоѣ на дѣца-та си, да ги воспитаете (отхрани) добръ и честно.

128. Струвай добро оному, кой-то ти струва зло, зацо-то така щешь го побѣди.

129. Трѣба да почитаме за добръ братъ оногова, кой-то помага намъ съ имѣніе-то си, и не оногова, кой-то е намъ единокровень, а послѣ оставя насъ да страдаме.

130. Пріятели-те са на днешный вѣкъ соглядатели (спіони, чешити) на наши-тѣ дѣла.

131. Человѣцы-те въ това превосходятъ скотове-те, зацо имать слово-то; но когда словеса-та имъ не са разумни, тогда скотове-те (добитацы-тѣ) по горни са отъ человекы-те.

133. Съ терпѣніе-то достига человекъ въ окончаніе-то на свое-то намѣреніе.

134. Най благодарна-та добрина е Богу, да ся нахожда нѣкой праведенъ и привѣтливъ и варварство (жестокость) най умразно, да е нѣкой насилственъ и полудничавъ.

135. Най великій врагъ на человекъ е желаніе-то му.

136. Добри-те дѣла са благословеніе-то на нашій животъ.

137. Най велики-те злополучія причиняватся отъ языка.

138. Отъ каковъ-то родъ и да бы, былъ единъ человекъ, споредъ прилѣжаніе-то, кое-то положи да ся яви образованъ, така получава и честь-та.

139. Оный, кой-то ся е отказалъ отъ міра, и пакъ обыча богатства-та, още е въ міра.

140. Знакъ на изобиліе е когда имашь мнозина человекъци на трапеза-та си,

141. Не принуждавай децеры-те си да взематъ мужъ грозенъ, защото и тѣи любятъ онова, кое-то и ты самъ любишь.

142. Богъ да возлива милость на оный, кои-то поучаватъ насъ да си познаваме злобы-те.

143. Три нѣща развалятъ человекъ: суета-та, сребролюбіе-то и желаніе-то.

144. Между человекъци-те оный е най

благоразумень , кой-то е съ други-те най сладокъ.

145. Можеме да отбъгнеме Божин-те наказанія съ средство-то на покаянїе-то, но не можеме да отбъгнеме языцы-те на челоуѣцы-те.

146. Тѣло-то ся сохраниява съ храна, а душа-та съ благотворенія.

147. Не оставяй за утрѣ добра-та работа, коя-то можешъ да направишь днесъ.

148. Кой-то не познава добро-то, непадава въ зло-то.

149. Красота на слово-то состои ся въ краткость-та.

150. Разговореніе-то и соображеніе-то съ добры люди е сокровище.

151. Истинна-та слава дохожда отъ Бога.

152. Двѣ нѣща са нераздѣлни отъ лажата: много-то обѣщанія, и много-то извиненія.

153. Единъ челоуѣкъ сладокъ и сладкодумень , не има потрѣба за помощъ отъ никого.

154. Побуждавай сродницы-те, и прїатели-те да ся сообрацаватъ, и да ся пригледватъ единъ другъ, но не ги побуждавай да бѣдатъ близосѣдницы (комшіи.)

155. Лукави-те и лажливи-те, и вси-те

человѣцы, кои-то проваждатъ безчиненъ животь, са нѣяни (упоени) отъ благополучіе-то, кое-то ги послѣдува въ всяко нѣщо, но това нѣянство е праведно-то возмездіе на нихны-те лоши дѣла.

156. Человѣкъ не умира, когда има по-лунаполнена утроба-та си.

157. Има сокровище, кой-то има ху-дожество,

158. Най вѣроятнo-то средство е за да живѣе нѣкой спокойно да обуздае страсты-те си.

159. Най вѣрный пріятель е оный, кой-то полага насъ въ добрый и правый путь.

160. Остроуміе-то ся познава въ со-дружества-та.

161. Добрый пріятель ся познава отъ постоянство-то, въ кое-то има да держи сло-во-то си.

162. Най добра-та жена е, коя-то люби мужа си, и наказва дѣца-та си.

163. Воспитавай добръ дѣца-та си и се-мейство-то си (домородство, фамилія), защо отъ тѣхна причина нахождашь и ты да ся прелитавашь.

164. Най добро-то е исцѣленіе въ скор-быте да ся оставишь на воля-та Божія.

165. Человѣческо-то остроуміе ся позна-

ва отъ думы-те; а благородіе-то отъ дѣла-та.

166. Не чини нищо, ако казувашъ истина-та тамо гдѣто она не може да дѣйствува.

167. Средство-то за да живѣе всегда человекъ радостливъ, и благоугодень е, да има мнозина пріятелы.

168. Пазися отъ пріятелство-то на лукаго и безумнаго, защото макаръ да има намѣреніе да ти стори нѣкое добро, но не ще остави и да ти направи и нѣкоя обида.

169. Скуный оная лихва изважда отъ лары-те си, кол-то щеше да извади ако бы ималъ камены въ ковчезы-те си (содуцы-те).

170. Всичко-то благополучіе на царіе-те ся состоява въ да чинать добра правда.

171. Не е правда да казваме че нынѣшній вѣкъ ся е развратилъ зац, то не ся е развратилъ вѣка, но человекы-те са ся развратили.

172. Да направи нѣкои само една погрѣшка много е; но не е никогда много да исполнява должность-та си.

173. Наумяваніе-то на младость-та не принося друго, освѣтъ горчивина.

174. Шинство-то е врата-та, презъ която влиза человекъ въ неприличны дѣла.

175. Нищо не утѣшава толкова, колкото прісутствіе-то на вѣрнаго и искреннаго пріятеля.

176 Спокойствіе-то и почиваніе-то утѣшаватъ нашій животъ,

177. Мы ся тужиме когда не имаме богатство, и като го придобыеме, заплитае ся въ любовь-та му, и въ грижи-те му.

178. Наука-та е най висока-та вещь, коя-то можеме да помислиме.

179. Въ дѣйствія-та и работы-те имаме трудъ, но лѣнность-та и праздность-та са всегда опасни.

180. Рожденіе-то е предтеча на смерть-та.

181. Показва ся че е ималъ добръ умъ оный, кой-то е избралъ добръ пріятель.

182. Обновява ся пріятелство-то съ пріятелы-те всякій путь когда ги виждаме.

183. Трѣба да прилѣжаваме да украшаваме душа-та а не тѣло-то.

184. Лошо-то водителство трѣба да го почитаме за единъ лабиринтъ, отъ кой-то трудно излазяме.

185. Имай сердце-то си чисто, и нельстиво предъ Бога; нека си общо съ вси-те благородень; покорявай страсты-те си; послушавай по горны-те си; и терпи пороцы-те си; приемай совѣтъ отъ благоразумны-те; нека си сладокъ съ непріятелы-те си; благоговѣниѣ камъ мудры-те, и предъ неучены-те малословенъ (малоговорливъ).

186. Отъ лошо-то водителство на чело-
вѣцы-ти, лесно е да познае челоуѣкъ лу-
кавство-то нмь.

187. Нови-те работи даватъ всегда по-
вече докачваніе (безпокойствие.)

188. Слезини-те са оръжје на безсилни-те.

189. Съ нетерпѣніе-то може да отбѣг-
не нѣкой всяко зло, но съ люто-ста не мо-
же да ся надѣва никаковъ успѣхъ.

190. Суетни-те разговори обезчестяватъ
мудростъ-та.

191. Смерть-та е една чаша, коя-то
всякъ челоуѣкъ ще я испіе, ѿи гроба е една
врата, презъ коя-то вси-те ще преминатъ.

192. Лошо нѣщо е, когда богатства-та
ся нахождатъ въ челоуѣкъ, кой-то не знае да
ги употреби добръ; и когда оръжје-то е въ
руцѣ-те на одного челоуѣка, кой-то не може
да нмь заслужи; и още когда они, кои-то н-
матъ мудростъ, и не знаятъ да ся ползуютъ
отъ нея.

193. Сребролюбіе-то е наказаніе-то на
богатаго.

194. Единъ сребролюбивъ богатырь е
по сиромыхъ отъ одного сиромыха даролюбиваго.

195. Три нѣща падатъ на оногова, кой-
то ги прави: неправда-та, измама-та, и ску-
дость отъ повѣреніе.

196. Единъ отъ законы-те на пріятелство-то е да не ласкаешъ пріятелы-те си.

197. Кой-то ходи въ правый путь, не може никогда да ся загуби.

198. Кой-то пише а не размышлява онова, кое-то пише, загубва половина-та време на живота си; подобно и кой-то чете а не разумѣва онова, кое-то прочита.

199. Молчаніе-то присича работы-те, които приносятъ безспокойствіе.

200. Своенравно (аджанпъ) нѣщо е да искать челоуѣцы-ге да живѣять въ великолѣпны-палаты (дворцы), нато знаятъ добръ че гроба нмъ е истинно-то жилище.

201. Когда имаме добры пріятелы не ся боиме отъ никакво лукавнованіе на злонаправны-те челоуѣцы.

202. Неученный когда молчи, крые себе си, и не ся познава що е.

203. Толкова когда прощавашъ, колко-то и когда наказвашъ думы-те ти да не са суетны, за да тя вѣрывать, когда прощавашъ, и да ти ся боятъ когда ги устравашъ.

204. Повреда-та, коя-то причинява най вече безспокойствіе е оная, коя-то дохожда отъ одного пріятеля.

205. Не устрашавай никогда да нака-

жешъ нѣкого по жестоко отъ онова, колко-то изискува погрѣшка-та му; защото ако бы го сторилъ, ще ся покажешъ безправедень, и ако не бы го сторилъ ще ся явишъ лажецъ.

206. Най голѣма-та неприлика е да оставишъ пустинническо-то житіе, за да послѣдувашъ свѣтски-те суеты.

207. Не ще имашъ нужда де ся поправишъ отъ други-те, ако ты поправишъ себеси.

208. Благополучень е оный, кой-то има богатство и го употреблява въ добро.

209. Всякъ путь когда ся обѣщавашъ нѣщо, не чини голѣмъ мятежь, и многоглаголаніе.

210. Можеме да кажеме ,тогда токмо, че живота е долгъ, когда е свободень отъ горчивины и окаянства.

211. Когда ти дохожда нѣкое добро, приими го съ усердіе (готовость); а зло-то тось-часъ като дойде, отгони го.

212. Кой-то ся покорява на неприятелска-та воля, полагася въ опасностьъ необходима и неизбѣжна.

213. По терпимо е мучителство-то на царіе-те, нежели возмущеніе-то (буна-та) на народа.

214. Воздыханія-та на унеправдаемы-те не са безполъзны.

215. Живота на мучители-те не трае много време.

216. Воспоминаніе-то е по достопочтенно отъ една велика грамата книги.

217. Нека си сладокъ и сладкорѣчивъ, защото така ще станатъ и други-те камъ тебе.

218. Не е чудо що страда нѣкой и има терпѣніе, но е чудесно нѣщо, когда страда нѣкой и благодари Богу за оныя, кои-то терпи.

219. Кой-то има едно совершенно здравіе, той е господарь на най-велико-то сокровище.

220. Не размѣшавай тайны-те си съ нѣщата-та, кои-то полагаишь на явно, защото послѣ ще ся раскаешъ (пишманишь.)

221. Не крий никоя случка на оногова, отъ кого-то просишь совѣтованіе, защото ако ся случи послѣ нѣкое зло отъ твоя е причина.

222. Слава-та коя-то ся придобыва съ добродѣтель-та, по голѣма е отъ слава-та, коя-то произхожда отъ благородіе-то на поколѣніе-то.

223. Неблагодарни-те не ся ползватъ

отъ благодѣянія-та, кои-то приѣмать:

224. Неучени те лесно вземать первосѣдалищно-то мѣсто; но мудри-те, кои-го знаютъ благопристойность-та това не го чинатъ.

225. Време-то, кое-то ся радувашъ на въ тоя свѣтъ, по перво е отъ послѣдній часъ на живота ти. Прочее прежде да достигне тоя часъ, иждивлявай време-то, кое-то имашъ за да достигнешъ онова, кое-то ще да ти ся случи послѣ, и не чекай да ся совершатъ всите твои надежди, зацо-то тогда ще отидешъ въ мѣсто-то, гдѣ-то ти са приготвили зли-те двои дѣла-

226. Стига на одного старца немощь-та на возрастъ-та му, и нека не ся мѣша въ други попеченія.

227 Споредъ мнѣніе-то на чловѣцы нѣкои, живота е злополучеу безъ богатство; и наука-та безъ достоинство-то (служба) не е друго, освѣнь едно собраніе отъ благочинны словеса, кои-то нищо не ползуютъ,

228. Онова кое-то трѣба, да утѣшава насъ, когда приемаме нѣкое велико безчестіе е, че не ще да живѣеме вѣчно.

229. Безмѣрна-та ярость изгонва отъ близо ти оныя, кои-то ти дохождатъ; и безвременны-те мидванія направятъ ги да за-

губятъ и почитаніе-то камъ тебе. Заради това трѣба да си нито много жестокъ, за да не ся отвращаватъ отъ тебе, нито много добръ, за да не ти ся присмиватъ.

230. Два видове челоуѣцы не ся благодарятъ никогда, они кои-то искатъ науки-те, и они, кои-то собирають богатство.

231. Удри глава-та на змїя-та съ рука-та на твоего неприятеля, защото ще да ти ся случи една отъ двѣ-те твѣ добрины; или ще да ся убїе змїя-та, ако твой-атъ неприятель побѣди; или ако остане побѣдитель змїя-та, неприятель-атъ ти не ще существоува веке на свѣтъ-атъ.

232. Не преносѣй ты истый зло-то извѣстїе челоуѣку, кое-то може да го смути; остави другого да му го принесе.

233. Кой-то е неучень прилича на тѣло безъ душа.

234. Не клеветай ниѣного царю че е былъ бунтовникъ, ако перво не си увѣренъ че царя ще тя повѣрува, защото друго-ячье загубвашся отъ самага себе.

235. Нечувственный и неученный челоуѣкъ, полень е отъ гордость и превозношенїе.

236. Кой-то признава много, нужда е да каже или лажовны или беспоуѣзны работы.

237. Оный кой-то много бѣзза, раская-
вася, зацо-то само съ терпѣніе-то ставать
добры работы-те.

238. Богатъ е оный, кой-то ся благодарн
на мало-то.

239. Слышай за да ся учишь, и сохра-
нявай молчаніе-то за твое избавленіе.

240. Человѣцы-те са раздѣлени на два
разряды (чинове); вѣкои намирають онова,
кое-то не тражаты и не оставаты благодарни
а други тражаты, и не нахождаты нищо.

241. Има нужда отъ совѣтъ; кой-то да-
ва совѣтъ на едного горделиваго.

242. Всякій мни че има великъ умъ и
всякій отецъ мечтае че неговый сынъ зами-
нува на хубость всы-те други дѣца.

243. Единъ мудръ, кой-то ся лишава
отъ нужны-те, повече) достопочтенъ отъ
едного неученаго, който не ся лишава отъ нищо.

244. Добры управенни-те подданницы,
чинаты повече отъ велики-те войски.

245. Става виноваты, кой-то ся оправдя-
ва безъ да го клеветаты.

246. Завистливи-те немають спокойствіе,
и лажцы-те немають срамъ.

247. Пазися отъ голѣмецъ кого-то си
излжгалъ; отъ безумень, кому-то си ся по-

ругалъ; отъ разуменъ, кого-то си повредилъ; и отъ лошъ, когда направишъ пріятелство съ него.

248. Кой-то си предава благоговѣніе-то (набожностъ-та) за да ся предаде въ свѣтски-те работы, безразсудно ся измамва.

249. Не ставатъ лошевини въ единъ градъ, гдѣ-то Богъ да не ги накаже съ обща окаянностъ.

350. Старостъ-та не трѣба да ся мни за часть на живота.

251. Завистъ-та не има спокойствіе.

252. Не ся слави, и не ся гордѣй; защото, каква слава е одному, кой-то ся е создалъ отъ земля, и кой-то ще быде пища на черви-те, или кой-то живѣе двесъ, и утрѣ умира.

253. Бойся моленія-та, кои-то възглашаватъ Богу они, кои-то ся преогорчаватъ отъ тебе.

254. Единъ монархъ (самодержецъ) блаторазуменъ не ся раскаява никогда че е таковъ.

255. Мисли що приказвашъ и въ кое время.

256. Имай терпѣніе, защото съ терпѣніе-то всяко дѣло ся окончава, и всяко желание ся получава.

257. Негодна честь (почетъ) е оная, която тражи нѣкой да придобые, като е безразсуденъ въ вси-те свои дѣла.

258. Когда вземашъ увѣщаніе (совѣтъ), отъ нѣкого, говори истина-та, за да е истинно и увѣщаніе-то, кое-то ще да ти даде.

259. За да имашъ извѣстія, давай на вси-те свобода и дозволеніе да влазятъ въ войски-те ти.

260. Всяко голѣмо непріятелство може да ся развали съ примиреніе-то, а непріятелство-то на завистливаго не ся разваля.

261. Человѣкъ никогда не ся раскаява че е молчалъ.

262. Не быди жестокъ въ наказаніе-то, защото е дѣло на едного дурака; и още не употреблявай често наказаніе-то, защото съ другъ начинъ можешъ да получишъ цѣль-та си.

263. Въ содружество-то на почтенны-те и добры человѣцы, може да придобые всякъ едно сокровище отъ най изрядны-те дарбы.

264. Най добрый способъ за да придобьешъ почестъ состояся въ да мѣришъ добръ, и да располагашъ хубаво думы-те си.

265. Кой-то не има богатство, не има почестъ на свѣта; и кой-то не има почестъ не има богатство споредъ мнѣніе-то на свѣ-

та, не има нито богатство.

266. Добро-то употребленіе на богатство-то состоися въ да е великодарователенъ богатый.

267. Свѣтъ-атъ и рай-атъ могатъ да ся уподобятъ на двѣ жены, кой-то иматъ одного само мужа, кой-то люби една-та повече отъ друга-та.

268. Воевай храбро въ война-та (дженкъ), защото ако загубишь ты сердце-то; ще го загубятъ и твои-те войни (солдати).

269. Пріятелство-то, кое-то става съ нечувственнаго, скоро причинява злополучія.

270. По добръ е да си самъ, нежели содруженъ съ злы чловѣцы.

271. Нека си разговорливъ съ пріятелы-те си, и имай камъ тѣхъ исто-то благоговѣніе, кое-то и они иматъ камъ тебе.

272. Сребролюбивый, кой-то пази богатства-та си, прилича на одного чловѣка, вой-то има предъ себе си хлѣбъ, и не яде.

273. Богатство-то си употреблявай за да придобьешъ на вси-те любовь-та.

274. Умираме между наслажденія-та и игры-те безъ да познаваме че умираме.

275. Народъ-атъ не остава Царя си, нито излазя отъ повелѣніе-то и покореніе-то

си, безъ голѣмо вровопролитіе.

276. Цѣломудренный не може да быде сиромыхъ.

277. Лажа-та, нищо друго не придобыва, освѣнь срамъ и безчестіе.

278. Лажа-та, коя-то има намѣреніе за миръ, по предпочтенна е отъ истина-та, коя-то причинява возмущеніе и брань.

279. Кой-то оставявсеконечно міра воиъ е отъ всяко-яка горестъ.

280. Никой не показва повече варварство-то, колко-то оный, кой-то начинава да говори прежде да е другій окончалъ слово-то си.

281. Не са истинни богатства оныя, кои-то са безъ добродѣтель.

282. Кой-то повѣрѣва една нужна работа на одного челоуѣка, кой-то не е способенъ да я положи въ дѣйствиѣ щастливо, послѣ ся раскаява, и абіе дава поводъ на благородны-те да го разумѣять че не ималъ разсужденіе.

283. Съ благодѣянїя-та, непрїателя може да стане прїатель; но страсты-те колко-то са милватъ, толкова повече ся возмущаватъ (возбунтоватъ).

284. Като ся стараешъ за добро-то на ближняго твоего, придобывашъ любовь-та му

285. Многожды они, кои-то са естествено (природно, натурално) великодарователни, не иматъ сила да даватъ; а они кои-то иматъ способа не са великодарователни.

286. Кой-то ся подвизава да покаже себе си разуменъ, почитаса за безуменъ, и дивъ предъ Бога и предъ челоуѣцы-те.

287. Кой-то желае да ся научи добры науки, не трѣба да остави да му заповѣдаты и да го управляватъ жени-те.

288. Богатства-та са да живѣе челоуѣкъ съ спокойствіе; но не трѣба да живѣе само да собира богатство.

289. Не ся обхожда благородно оный, кой-то ти подава надежда, а послѣ тия отнема.

290. Оный преогорчава бѣдны-те, кой-то прощава оныя, кои-то ги притѣсняватъ съ неправды-те си.

291. Пазн ся отъ оныя, кои-то не познавашъ.

292. Кой-то ся оставя на желанія-та си да го управляватъ, достига по болшей части сиромыхъ.

293. Когда держишъ скрито тайно-то си, совершавашъ вѣрно оноуа, кое си намыслилъ.

294. Мудрый оный, кой-то има страсты-

те си безчинны, уподоблявася съ единъ слѣпъ, кой-то держи въ рука-та си една свѣщъ, съ коя-то свѣти на други-те, а не на себе си.

295. Два видове челсвѣщы трудятся всеу: они, кои-то печелятъ, и не получаватъ печелба-та си, и они кои-то ся учатъ отъ одного наставника (учителя), на кого-то дѣла-та не ся согласяватъ съ ученіе-то му, и съ наставленіе-то му.

296. По добръ е да пазишь ты самъ тайна-та си, нежели да я повѣришь другому, безъ нужда да ти я упазн.

297. Онѣй, кой-то ти приказва за по-ступоцы-те на други-те, знай, че така исто приказва и твои-те пороцы на други-те.

298. Единъ мудръ понеже перво е былъ неученъ, познава що е неученный, но неученный не може да разсуди одного мудраго, защото никогда не е былъ мудръ.

299. Царіе-те повече иматъ нужда отъ совѣтъ на мудры-те люды, нежели мудри-те люды за добрина-та отъ царіе-те.

300. Каква основа има пріятелство-то на неученнаго, кой-то е онъ истый непріятель на себе си.

301. Три работи са постоянни на свѣ-та: богатство-то безъ торговія, наука-та безъ

разговоръ, и едно царство безъ совѣтъ (сенатъ, меджлисъ).

302. Кой-то прощава злы-те чини неправда на добры-те.

303. Колко-то повече практика (опытность] има нѣкой, толко повече теорія (умозрѣніе) придобыва.

304. Лѣньность-та, и много-то спаванье, не само отсичать челоуѣка отъ служеніе-то Богу, но го приводятъ и въ сиромашество.

365. Раскошности-те расточавать все богатства, кон-то са подъ власть-та ти.

306. Струвай добро ако желашь да приѣмнешь добро.

Прежде да купишъ единъ домъ, трѣба да гледашь да имашь добръ близосѣдникъ; и прежде да тржнешь за нѣкое путешествіе, гледай да ся ставишъ съ добра дружина.

307. Не открывай на пріятеля си всяка тайна, защото може нѣкогда да ти буде не пріятель; и пакъ не прави на не пріятеля си всяко-яко зло, кое-то можешь, защото може да ти буде пріятель.

308. Трѣба да имашь толкова размышленіе когда поношавашь себе си, колко-то имашь когда поношавашь други-те.

309. Ярость-та начинава отъ мудрость-

та и совершавася на разкаяніе-то.

310. Не существува друга добродѣтель както разумность-та; нито друго разкаяніе както отбѣгваніе-то отъ зло-то; нито друга доброта както благость та на нравы-те; нито друго богатство, както увѣреніе-то кое-то има оный що ся благодарни на имѣніе-то си.

311. Благоразумный врагъ е по достоинъ похваленъ отъ безумнаго пріятеля.

312. Злополучный е оный, кой-то оставя страсты-те си да управляютъ ума му.

313. Кой-то чини пріятелство съ врагы те на пріятелы-те си, иска да повреди пріятелы-те си.

314. Не е нужно да положишь въ бѣдствіе живота си ради нѣща, кои-то можешъ да управишь съ пары.

315. По добръ е за си сиромакъ, нежели да имашъ богатство злѣ придобито.

316. Голѣми работи послѣдуватъ, ако послѣдува нѣкой совѣтованіе-то на непріятеля си; при все това опростено е да му даде слышаніе, за да учини послѣ противно-то на совѣтованіе-то му, защото така го иска добрый счетъ.

317. Не е по зло нѣщо както единъ мударъ, на кого-то наука-та е безпользна.

318. Дівола (клеветника) не има сила верху добры-те, нито господаря верху сиромасы-те.

319. Три видове чловѣцы не могатъ да извечать никое добро отъ други-те тры: благородный отъ негоднаго; добрый отъ злаго; и разумный отъ безумнаго.

320. Работи-те, кои-то ставать по мало, совершаватся съ усердіе.

321. Кой-то за да ся яви мудръ, прави разговоръ съ другиго по мудраго отъ себе си, наконецъ ся показва неучень.

322. Трѣба да имашь наука-та съ таквъ начинъ, щото да можешь да я употребишь когда поискашь.

323. Чловѣкъ ся познава отъ языка си, и праздный орѣхъ отъ легкость-та си.

324. Свойственно е на разумнаго да мысли добръ конца на работы-те.

325. Три нѣща ся познавать въ тры случаи: юначество-то въ битва-та, разумность-въ гнѣва, и пріятельство-то въ нужда-та.

326. Не обнародовай пороцы-те на ближняго своего, защо злословишь и него, и унижавашь почеть-та си.

327. Може да ся положи въ число-то на безсловесны-те скотове, оный, кой-то не мо.

же да разсуди добро-то отъ зло-то.

328. Кой-то учи наука-та и не положи въ дѣйствиѣ, колко-то ся поучава, прилича на едного, кой-то оре, а не сѣе.

329. Можешъ да знаешъ въ единъ день вончашность-та на челоуѣка, но злоба-та на сердце-то му не можешъ я позна въ растояніе на много години.

330. Слабый, кой-то предприема да се удари съ по силнаго си, спомага на неприятели си да му причини повреда.

331. Кой-то не слуша совѣты-те тражи да ся укори.

332. Съ опыта умножавася наука-та, и съ лесно-то вѣруванье умножавася лажа-та.

333. Благоразумный, кой-то молчи, повече говори отъ безумнаго, кой-то блядослови.

334. Разумность-та ся познава повече когда имашъ на срѣщи си безумность-та.

335. Ные сме роби на тайна-та, коя-то ся е намъ повѣрила, но тайна-та е намъ робъ когда-то я держиме скрѣта.

336. Не е удивително ако и неученый съ блядословіе то си побѣждава нѣкогда мудраго, понеже и жѣлѣзна-та руда разваля многоцѣнны-те камены.

337. Прилѣжавайся отъ младость-та си

да тражишь , всегда учение-то, до конца на живота си.

338. Най трудно е да познае човекъ себе си.

339. Ума, кой-то е потемненъ отъ желаніе-то, като единъ мужъ е, кой-то ся оставя на воля-та на своя-та жена.

340. Любовь-та, коя-то имаме камъ богатство-то е причина те на вси-те лошевины.

341. Небо-то даде на вси-те способъ за живѣніе, но вси-те иматъ должностъ да работятъ.

342. Мудрый не трѣба да оправдава лесно пороцы-те на народа, защото и на себе си причинява повреда, и на народа; защото унижава добра-та почестъ на своя-та мудростъ, и на народа дава поводъ да остава въ злоба-та.

343. Срама забранява многожды, и не придобываме онова, кое-то желаеме.

344. Когда е лошава година-та (времето), не трѣба да пыташь сиромѣха како ся поминува, ако не имашъ намѣреніе да му помогнешъ.

345. Най добра-та метода е (способъ) въ голѣмы-те собранія, да не говоришь ни-

що противъ мнѣніе-то на нѣкого.

346. Добри-те са радостни, и кога са сиромаси; а лоши-те са нажалени и огорчени и по средъ свои-те изобилія.

347. Человѣкъ, кой-то не има умъ, познавася отъ шесть знакове: разгнѣвлявася безъ причина, говори рѣчи, кои-то не чинать нищо; повѣрявася на всякаковъ человѣкъ; промѣнявася кога не е нужда да ся промѣни; мѣшася въ оныя кои-то не му приличать; и не знае да разпознава пріятеля отъ врага.

348. Ученика, кой-то чете безъ даиска, подобенъ е одного любовника, кой-то не има пары. Путника, кой-то не има добро размышленіе, прилича на една птица, коя-то не има крыла. Мудрый, кой-то не употреблява онова, кое-то знае, като едно древо е безъ плодъ; и единъ дервишъ безъ наука като една къща е безъ врата.

349. Не е свойственно разумному да пріема совѣтъ сомнителенъ, нито да ходи безъ водителъ въ единъ домъ, кой не познава.

350. Най доволни-те богатства состоятъся въ да е благодаренъ нѣкой на онова кое-то има; и най безпокойственно е сиромашество-то да не го терпи съ великодушіе.

351. Всеу ся надѣеме да получиме пять

нѣща отъ пять-те различни чловѣцы: подарокъ отъ сиромахъ, заслуженіе отъ лѣнивъ; совѣтъ отъ завистливъ; и истинна любовь отъ една жена.

352. Чловѣкъ съ два способа ся погублява: съ безмѣрны-те богатства, и съ многоденье-то.

353. Не бързай да ся научишь отъ друго онова, кое-то самъ истый можешъ да го научишь съ време отъ себе си, защото това доводи повреда на добра-та почестъ, коя-то иматъ други-те за тебе.

354. Чловѣкъ е богатъ, кога ся благодарн на онова, кое-то му Богъ подарува.

355. Малка красота е по скупа отъ много-то богатство.

356. Кой-то ходи при лоши-те, чини обыда на честъ-та си, ако напрымѣръ не ся е още развратилъ отъ содружество-то имъ; по добро-то ся случава и на оныя, кои-то ходятъ въ винопийцы-те; защото кой-то го види не казва че е отишалъ да струва молитва Богу, но да піе вино.

357. Кой-то похвалява лоши-те работы принуждава ся да ги струва.

358. Умѣренность-та мнися за древо,

кое-то има корень благодареніе-то, а плодъ спокойствіе-то.

359. Сиромаша, кой-то има конецъ благополученъ, по достопочтенъ бива отъ одного царя, кой-то има злополученъ конецъ.

360. Не трѣба мудрый да испадва въ оный порокъ, заради кой-то мжмри други-те.

361. Благополучіе-то е свѣтско да има нѣкой потребны-те, а не излишны-те.

362. Соображеніе-то съ человекъ-те хвѣрля тя въ много лошевины.

363. Умножавася пріятелство-то когда се сообращавать по между си пріятели-те; но това не трѣба да става толкова часто.

364. Никой не струва на себе си по голѣма обида колко-то оный, кой-то ся покланя на оногова, що не го почита, и оный, кой-то сохранява едно пріятелство, отъ кое-то не има никаква полза.

365. Кой-то мало время не терпя съ терпѣніе труда за да се образова, остава много время въ темнота-та на невѣжество-то.

366. Человѣкъ е най благородна-та отъ все-те твары, и все-то е най уничижително-то животно; но при това трѣба да исповѣдуваме, че едно все благодарно по достопочтенно е отъ неблагодарнаго человекъ.

367. Благородни-те, кои-то са восприимателни и сладкорѣчиви, придобиватъ двѣ добрини: една-та содѣлвати по свѣтло своето благородіе, и друга-та що получаватъ честь, и слава по голѣма отъ чловѣцы-те.

368. Совершенство-то на чловѣка состоится въ тры нѣща: въ да сохранява вѣрность-та си, и въ да е терпѣливъ въ злополучіе-то си; и въ да ся управлява разумно.

369. Толкова е питовна камила-та (велблюдъ), щото едно дѣтенце може да я води за водило-то до сто миль далѣко; обаче ако бы дѣте-то да я заводи въ единъ опасенъ путь, тя ся запира, и не слуша вече. Това обяснява намъ, какъ трѣба да оставиме сладкость-та, когда е нужна жестокость-та.

370. Понеже свѣта не е друго, развѣ едно приминуваніе, трѣба поне да ходиме така, щото наши-те послѣдователи да казватъ добро за насъ.

371. Единъ господарь, кой-то не има правда, е като една рѣка, коя-то не има вода.

372. Както многовидни-те ястія са безполѣзни едному болному, така и вси-те совѣтованія, увѣщанія, и поученія не ползуютъ оногова, кой-то е ослѣпленъ отъ любовь намъ свѣтски-те работы.

373. Въ три особы случай, три видове люди познаватся какви са, и що знаять да струватъ: юнацы-те въ рать (дженкъ); повѣрени-те въ отданіе-то на залога, кой-то имъ ся е бль повѣрилъ; и пріятели-те во время нужно.

374. Лажата е като рана, коя-то оставя слѣдъ себе си блькъ; чесо ради лажовный не има повѣреніе, нито когда казва истина-та.

375. Единъ мудръ, кой-то не полага въ дѣйствиѣ онова, кое-то знае, прилича на единъ облакъ, кой-то не дава дождь.

376. Да имашъ тысяща пріятелы, не е много, но да имашъ единъ само врагъ много е.

377. Наука-та изгонва невѣжество-то, но не може да изгони отъ развращенный умъ злы-те мечтанія.

378. Колько-то повече ся являва непріятеля смиренъ, засмѣянъ и питовенъ, толкова повече трѣба да не ся уповавашъ на него.

379. Двѣ нѣща са безчинни, да молчишь когда трѣба да говоришь, и да приказвашъ когда трѣба да молчишь.

380. Единъ само чловѣкъ не може да убіе други сто-мина съ сабля-та си; но съ

разумность-та си може да разбие една цѣла
войска.

381. Богатый кой-то не има щедра ру-
ка-та си, прилича на бесплодно древо.

382. Не ся отказвай отъ да тражишь и
безъ друго щещь намѣри онова, що тражишь.

383. Ако не можешъ да упазишь тайн-
ство-то си, прочее каква правда имашь да
ся жаловашь, ако го изявлява нѣкой другъ,
кому-то си го повѣрилъ.

384. Хотя терпѣніе-то да е горчиво, но
плодъ-а му е сладокъ.

385. Оный, кой-то за да покаже красно-
рѣчіе-то си, и добрый-а си умъ, казва повече
отъ колко-то е искусень да чини, послѣ ся
разказва на безумность-та си.

386. Употребленіе-то е на царски-те рабо-
ты, както морско-то путешествіе, въ кои-
то спечелва нѣкой, и загубва; собира сокро-
вища, и загубва живота си.

387. Една жена безъ срамъ, като ястіе
е, кое-то не има соль.

388. Кой-то самопроизвольно е сироманъ,
нито има нѣщо, нито ся обладава отъ нѣщо.

389. Единъ братъ, кой-то иска да ся по-
кои въ повреда-та на брата си, не е нито
братъ, нито сродникъ.

390. Единъ само день на одного мудраго, чини по-вече отъ всичкій животъ на неученаго.

391. Лошый человекъ треба да ся мни умрѣль, хотя и да живѣе; но добрый живѣе и между мертвы-те.

392. По-желателно е да умрѣ вѣкой съ слава, нежели да живѣе уничиженъ.

393. Нека не ся надѣва единъ жестокъ и свирѣпъ Царь че царство-то му ще ся продолжи; нито горделивый че ще ся похваля, нито нечестивый че ще има мнозина приятели; нито сребролюбець-а че ще ся мни за благодѣтель, и добръ человекъ; нито оный кой-то безираведно печели че ще ся назове праведень и нелицезритель (не хатарджія).

394. Не треба да открыва вѣкой никогда ненависть-та си, нито на вразы-те си, нито на оныя, кои-то му завиждатъ.

395. Не предприемай вѣкое вѣчто, ако перво не го испыташь добръ.

396. Пріятелство-то съ големи человекы, тепло-то время зимѣ, сладки-те разговори на жены-те, и радость-та на неприятели-те, четыри вѣчта са, на кои-то не треба да ся уповавашъ.

397. Сердце-то на свободнаго человека

треба да е гробъ на тайнство-то, кое-то другъ му е повѣрилъ.

398. Не треба да ся разговаряшъ съ луды-те, нито да имашъ съ нихъ нѣкое содружество, защото-то тѣи отъ ничто не ся срамувать.

399. Кой-то е придобылъ едно художество може да каже, че е единъ голѣмъ господарь.

400. Ненависть-та е толкова нераздѣлна отъ зависть-та, колко-то е нераздѣлимъ огнь-а отъ дыма.

401. Лошъ градъ е оный, гдѣ-то чело-вѣкъ не може да придобые прѣтѣлы.

402. Зависть-та е единъ огнь, кой-то а-бѣ ся запала, изгорява равно и сурово-то и сухо-то; една рѣка е, коя-то равно и хижи-те (колыби-те) и палати-те (дворци-те, сераи) занося.

403. Велики и мали гонятся многожды отъ кнѣзы-те си, ради една погрѣшка, коя-то е сторилъ токмо единъ внутрѣ въ всичка-та область (епархія).

404. Почести-те и достоинства-та не награждавать колко-то трудъ е претерпѣлъ нѣкой докль-гы е получилъ.

405. Многожды единъ робъ е достойнъ за по голѣмо уваженіе, нежели единъ начал-

никъ.

406. По нѣкогда една книга е намъ на-
то една добра дружина.

407. День а въ кой-то не става никакво
добро дѣло, не треба да ся брои между дны-
те на живота, подобно нито оный день, въ
кой-то не ся научваме нѣчто.

408. Знакъ на мужественна душа е да
милува нѣкой врагаси, когда го гледа въ злопо-
лучіе.

409. Умѣренность-та е правило на всы-
те работы, и на всы-те устроенія.

410. Когда лишава сладкіа разговоръ и
любовь-та, невозможно (е да не ся случать
смущенія и распрн, нѣ само между сродницы-
те, но и пріятель-те.

411. Единъ великій Императоръ (царь)
треба да има всегда цѣль добро имя (репута-
ція); зачто-то отъ всы-те величія на свѣта,
това токмо остава слѣдъ него.

412. Не отлагай за утрѣ онова, кое-то
имашъ да направишъ днесъ.

413. Милостннн-та е толкова благопріят-
на Богу, что-то чрезъ нея ся умилостивя и
ущедрява насъ.

414. Мало богатства добрѣ управлени,
держатъ много время, и велики-те сокровища

кои-то ся разсѣвають, не тратятъ много.

415. Не треба да оставишь вѣтхія еи пріятель, ради новаго, зашто-то отъ едно таково премѣненіе, никогда не исхожда нѣкое добро.

416. Кой-то чини добро не губи награжденіе-то му; зашто-то благодареніе-то не ся загубва никогда, нито предъ Бога, нито предъ человекъ-те,

417. Кой-то е здравъ, и има хлѣбъ, и мѣсто отстранено, нито ся полага да работи нѣкому, нито прави путешествіе.

418. Ако почиташъ мужественны-те, и военны (полемически) человекъ, тѣи вси-те са твои; но ако чинишь исто-то на негодны-те, ненавидятъ тя, и ставатъ по-безчинни.

419. Любостяжаніе-то всегда иска безконечно-то; того ради най-обезпеченно-то нѣчто е да ся благодари нѣкой на онова, кое-то има, зашто-то кои-то не ся благодарятъ никогда, злополучни са.

420. Мало пріятелство добръ основано, чини повече отъ едно големо пріятелство, кое-то става безразсудно и несмысленно.

421. Единъ Монархъ, кой-то ся предава весь въ сласты-те и голли, направя живота си най-благополучень на свѣта, колко-то отъ

камъ наслажденіята-та; но за да исполни должностъ-та си, треба да е въ царство-то си като една роза (тріантафилъ) въ градина-та между тръніе-те.

422. Не треба да уничижаваме челоуѣци-те кога гы гледаме злополучны и презрѣны; защото-то и пчела-та е несѣкомо ничтожно по видоному, обаче кошче-то ѝ дава изобиленъ медъ.

423. Велики-те почести възвышавать благороднаго челоуѣка, но негоднаго и ничтожнаго уничижавать.

424. Излучава народа великъ покой, кога да ся управлява отъ владѣтеля, кой-то не полага глава-та си верху възглавница (ястакъ) за да ся успокои; Властитель-а, кой-то не ся покои, причинява спокойствіе-то на други-те.

425. Треба да согласишь мнѣніе-то си съ мнѣніе-то на друго; защото-то по-скоро намиратъ двоица истина-та, нежели единъ самъ.

426. Не треба да ся радувашъ за смъртъта на непріятелиа си, защото-то и твой-а животъ не е всегдашенъ и безконеченъ.

427. Треба да раднишь за Ода неспаднешъ въ лѣнность, и треба още да общавашъ Богу всичко-то онова, кое-то придобывашъ съ труда си; друго-яче оставашъ въ

всегдашна и вредителна праздность.

428. Погрѣшки-те на языка причиняватъ повече зло, нежели что причинява паденіе-то; зашто-то глава-та е, коя-то заплаща погрѣшкы-те на языка, но паденіе-то съ размышленіе-то ся воспренятствува;

429. Най-добръ человекъ е оный, кой-то чини добро на други-те.

430. Весма трудно е да содѣлашь мудръ несмысленнаго и едного невѣжа; зашто-то несмысленность-та му прави го да вѣрува, че знае повече отъ оногова, кой-то го учи.

431. Повече-го приятели приближаватъ при тебе, за да станатъ сопричастници на твоя-та трапеза, и абіе почто узнаятъ че твое-то имѣніе ся умалява, напуцатъ тя.

432. По-добръ е да чинишь добрины, и да говорятъ за тебе злъ, нежели да си золь, и да говорятъ добръ за тебе.

433. Доста е една вѣща, и ястіе за единъ день, понеже ако бы человекъ умрѣлъ по пладне, остава му излишно (зінде) половина-та отъ ястіе-то.

434. Сребролюбивый е една особа проклята, толкова близу при свѣта, колко-то е близу и при вѣра-та (религія), зашто-то е врагъ на вси-те бѣды.

435. Имай терпѣніе противъ лукавнованія-та на вразы-те си, зашто-то цѣломудріе-то твое ще гы положи въ отчаяніе, и ще достигнешъ съ время да гы видишьъ вси-те разтроены.

436. Пріатели-те кои-то гледашъ само за своя корысть (интересъ), като назарски-те псе-та са, кои-то повече кокалы-те почитать отъ оныя, кои-то имъ гы хвърлятъ.

437. За да достигне челоуѣкъ въ великы достойнства, не е нужно нито благородіе-то, нито юначество-то; но треба да успѣе въ всяко нѣчто.

438. Миролубивый и полезный челоуѣкъ когда е дворянинъ царскій треба да ся прилѣжава да достигне, ако може, въ едно достоинство по-велико отъ онова, кое-то има за да може да прави добрины на пріатели-те си, и за да забрани съ власть-та си неприately-те си да не могатъ да му чинать пакость и вреда.

439. За да поживѣе нѣкой добродѣтельно нужда е да умертви и обуздае плотскы-те похоты, и вси-те другы, кои-то отъ похоты-те произходятъ.

440. Тысящи години разпутни не са достойни за една минута на нашиа животъ; того ради весма бы погрѣшилъ оный, кой-то за

да имъ ся радува, положилъ бы въ опасность живота си.

441. Ревность-та, коя-то имашъ за да живѣшъ спокойно и безопасно, предвѣстникъ е на единъ животъ уничиженъ и безчестенъ.

442. Какъ-то когда сме болѣстни, рѣшаваме че ще живѣеме добръ, и абие почто уздравяме падаме въ нови безчинія, така исто когда имаме нѣкоя опасность возлагаме Богу надежды-те си, и когда ся избавиме, абие го разгнѣвляваме. Това изявлява, че наши-те дѣла не са чисти и непорочни.

433. На всяко дѣло, треба да знаешъ какво ще го совершишъ, и отъ гдѣ ще го начнешъ.

444. Всякій взема споредъ мѣра-та что дава,

445. Кой-то желае да успѣе въ господарскій дворъ, онъ треба да сохраниява пять нѣчта: първо да обуздава съ кротость и сладкость гнѣва си, второ да не ся остави да го надвие любостяжаніе-то; трето да е чистъ и справедливъ въ употребленіе-то на нѣчта-та, кои-то ся нахождатъ подъ негово надзирателство; четверто да не ся даде да го измами гордость-та; и пято да не ся смуцава ако бы му

ся случило и най-велика-та противность.

436. Служба-та на царіе-те е като едно пространство и широко море, гдѣ-то пътувать торговци-те, и едни ся удавать, а други при-добыватъ безчисленны богатства.

447. Отдалечавайся отъ оногова, кой-то не познава въ чтое искусство; и кой-то ся подвизава въ нѣчта, кой-то са по-горни отъ возможность-та му, и кой-то ся води отъ стра-сты-те си; зачто-то ако приѣмнешъ единъ день съ него благодареніе, послѣ щещь има поводъ да ся раскаешъ много години.

448. Работи-те гы употреблявать му-дри-те докль отхождатъ добръ; но безумни-те-вземать гы отъ горѣ си, и абіе почто благо-разумни-те гы напустнатъ.

449. Бойся оногова, кой-то ти ся бои.

450. Не треба да чинишь никое нѣчто безъ размышленіе.

451. Големо безстрашіе е да ся бои нѣ-кой законы-те.

452. Когда просишь нѣчто, треба да ся смирявашъ, за да ся възвышишь когда полу-чишь прошеніе-то си.

453. Волность-та (икмотись) съ великы-те лица (персоны) толкова е опасна, колко-то е пламень-а на единъ големъ огнь.

454. Пазися отъ волность-та на Царіе-те съ толкова размышленіе, колко-то треба да пазишь отъ огня сухо-то древо.

455. Зла-та жена въ дома на доброга челоуѣка, за него е преисподня (ада) въ тоя свѣтъ.

456. Абіе слѣдъ терпѣніе-то дохожда за-чало-то на радость-та.

457. Полза е на Царіе-те да услужавать и защитавать достойны-те челоуѣцы, зачто-то получавать отъ тѣхъ службы по-достойны отъ благодѣтельства-та, съ кон-то ся стара-ять да ги привлекутъ.

458. Кой-то не ся біе, и боися отъ опа-сность-та, никогда не получава слава.

459. Съ терпѣніе-то придобыватся бо-гатства-та, а съ молчаніе-то избавлявася чело-уѣкъ отъ бѣдствія-та.

460. Сребролюбивый со все что е пре-даденъ на богатство-то, не ся казва никогда че е господарь на богатство-то.

461. Желчь-та е причина на мысли-те.

462. Показвай твои-те добродѣтели, и не ся основавай въ благородство-то на свое-то поколѣніе; не помянувай живы за мертвы, и не давай едного мертваго за едного живаго.

463. Не казувай зло за преставены-те

(умрълы-те), за да остане въ память на чело-
вѣцы-те добро-то, кое-то ще сторнишь.

464. Повече чини добро-то употребле-
ніе на богатство-то, нежели колко-то чини
придобываніе-то му.

465. Равно са злополучни и царіе-те, и
подданни-те, когда достойни-те чловѣци ся
уничжавать, и негодни-те иматъ первы-те
достоинства.

466. Богатства-та, кои-то не ся употре-
бляватъ за номинокъ на живота, не ползуютъ
никакъ.

467. За да не си униженъ отъ злы-те
чловѣцы, треба да си миролюбивъ и сладокъ
съ тѣхъ.

468. По-големо зло е да отдадешъ дру-
го зло за онова, кое-то си пострадалъ, неже-
ли да начнешъ да чинишь зло.

469. Когда чловѣкъ бѣва подавателенъ,
приема и Богъ благодареніе за ради богатства-
та, кои-то онъ раздава.

470. Не получаваме никогда всичко-то
онова, косто желаеме.

471. На оныя, кои-то ти искать нѣкое
нѣчто отговорися съ таковъ начинъ, что-то
да не ти ся разсердятъ.

472. За да накажешъ завист ливы-те, тоя

е начинъ-а: да имъ струвашь благодаренія.

473. Братія и пріатели ти са они, които ти помагатъ въ твои-те нужды.

474. Не чини пріателство съ человекъ, кой-то е гнѣвливъ.

475. Когда говоришь, говори съ таковъ начинъ, что-то рѣчи-те ти да не иматъ нужда отъ толкованіе.

476. Най-скупа-та и най-многоцѣнна-та спечалба е вѣрный пріатель.

477. Не ся уповавай на вонканины-те украшения, защото-то и барабанъ-а (дауль) со все что чини толкова гласъ и мяттежь, полень е съ вѣтръ.

478. Не имай зла совѣсть, но имай на нѣкои нѣшта мало мучно повѣреніе за да живѣешь безопасно, и да не ся ухватишъ нечаянно, нито да ся преваришъ (излъжешъ).

479. Общо добро ако и самъ да го правишъ, не е нужда да казувашь азъ самъ го направихъ, нити самъ ся похвалявай защо человекъ-те, може да ти возненавидятъ, и да ти неречатъ, кокошка-та ако снесе едно яйце кречи да я чуять у трета-та махала.

480. Или зло-то быде, или добро-то, нито едно-то, нито друго-то остава безъ прина-дѣжаще-то въздаяніе.

481. Добро-то послѣдствіе (апотелесма) на всяко дѣло, и наистина въ най опасны-те обстоятелства, не зависи отъ помощь-та, която приемаме отъ другадѣ, но отъ разумность-та, и отъ добро-то обхожденіе.

482. Разумность-та предпочитася отъ храбрость-та, защото разумность-та совершава дѣла, кои-то храбрость-та не може да учини.

483. Мудрый съ рѣчы-те си чини нѣшта, гдѣ-то сто войски соединени не могатъ да учинатъ.

484. Блаженъ е оный, кой-то отъ недостаткы-те на другы-те поправява свои-те.

485. Добрини-те не иматъ воздаяніе достойно за наши-те клаянія, кои-то правиме, за да ги получиме.

486. Не треба да ся разговарашъ докль перво не обмыслишъ онова, кое-то ще кажешъ, нито да чинишъ нѣчто безъ размышленіе.

487. Они, кои-то ся уповаватъ да найдатъ полза между мятежы-те и неустройства-та, не праватъ друго освѣнь да ги причивяватъ.

488. Не можеме никогда да имаме приятель безъ недостатокъ (кусуръ).

489. Когда нѣкой има добродѣтель,

почитаемъ е и поклоняемъ въ всяко мѣсто, но неученый е странень (чужденецъ) и въ самото свое отечество.

490. Спокойствіе-то на душа-та состои ся въ да не ся надѣвашъ за нѣчто мѣрско.

491. Не треба да ся боишь отъ мѣсто-то, отъ кое-то ся назвишь; но вонстина отъ страна-та, коя-то вѣрувашъ за безопасна.

492. Безразсудный мудрецъ е на всы-те досадень.

493. Какъ-то зло-то состояніе на тѣло-то не може да ся промѣни на совершенно здравіе; така и развратни-те нрави, не могатъ да ся промѣнятъ никогда на нравы похвалны, и неосудителны.

494. Кой-то внимава за да придобые науки, влазя въ состояніе, да спечали много и свяко яко богатство.

495. Кой-то не исполнява какъ-то треба повелѣнія-та, кои-то ся дадоха отъ оныя, кои-то го мысляха за способень, достосожалтеленъ е; зачто-то треба да мниме, че е положилъ всичко-то си прилѣжаніе за да ги приведе въ добръ и похваленъ конецъ, но не е можель.

496. Кой-то има въ почестъ и услужли-вость (нврамъ) злы-те люды и неблагодарны.

управлява трънѣ, и питае (храни) змѣнъ вънутрѣ въ пазва-та си (нѣдра-та).

497. Струвай добро злему, зашто-то така ще го направишь да стане добръ.

498. Истинни-те богатства состоятъся въ добродѣтель-та, и не въ спечалваніе-то на много-то имоты, и благоразуміе-то нахождася въ ума, а не въ години-те.

499. Единъ слуга привыкнать да чини зло, не умира докль не покаже и господарю своему неблагодарность.

500. Царіе-те са Царіе, зашто-то имать подданницы-те си, и челоуѣци-те не могат да живѣять благополучно безъ добръ царь.

501. Ты кой-то си на едно достойство, зашто натоваряшь верху раменѣ-те на друго една работа, коя-то ся случавя на тебѣ? и зашто клеветишь други-те за ради една лешевина, коя-то си сотворилъ ты самъ?

502. Всяко дѣло изыскува и една частна удача (послѣдствіе).

503. Умножаватся богатства-та споредъ мѣра-та, съ коя-то съ раздавалъ на бѣдны-те.

504. Весма голѣмо-то почитаніе излага челоуѣка многожды въ много заплитанія.

505. Благородный челоуѣкъ, хотя и да бы былъ сиромыхъ, обаче не достигва уничи-

жень, какъ-то и левъ-а (асланъ) хотя (макаръ) и да бы былъ ся найшалъ въ верига (сеиджиръ) связанъ, всегда обаче храбръ.

506. Добра-те дѣла содѣлывать благополученъ живота.

507. Кой-то дава совѣтованіе, не има долгъ да даде друго освѣнь совѣтованіе; и за да го исполни, прилича на оноговова кой-то го приема.

508. Голяй-а (ксепантосисъ) и многоленіе-то (пиршество-то) непричиняватъ друго, развѣ злополучіе.

509. Младый, кой-то има умъ на старого; почитася като старъ между мудры-те.

510. Праведный владѣтель е образъ (иконъ) и типъ (подобіе) на Бога верху земля-та

511. Служба-та коя-то бива на голѣмци-те прилича на море-то, въ кое-то колко-то нѣкой отхожда на-предъ, толкова по-вече бѣдствува.

512. Истина-та е горчива и жестока на оныя, кои-то не искатъ да я чуютъ.

513. Не може да постигне нѣкой да придобие Божественны-те нѣчта, освѣнь чрезъ конечно-то отпущеніе на земны-те. (свѣтски-те)

514. Не можешъ каза, че си добръ обмыслилъ дѣло-то, кое-то правишъ, когда конецъ-а не ся согласява съ нѣчто-то, кое-то бѣ предложилъ.

515. Абіе почто добродѣтель-та начнава да блистае, злоба-та ся преслѣдува (гони) съ смѣлость и безчиніе.

516. Человѣкъ не има по-голѣмъ врагъ отъ утроба-та си.

517. Животъ-а на тоя свѣтъ е една дѣтинска играчка.

518. Онаго пріятеля не треба да почиташъ за пріятель, ради кого-то ся принуждавашъ да живѣешъ съ попеченія и размышленія.

519. За да ся ползувашъ отъ онова, което желаешъ, нежелай нѣчто си, което не ти прилича.

520. Между безразсудны-те е нѣкакъ опростено да ся шегува нѣкой; но тая свобода не прилича на оныя, кои-то иматъ званіе мудри.

521. Любостяжаніе-то е една болѣсть весьма опасна, какъ-то что воева противъ душа-та и сердце-то; и толкова е вредителна, что-то всякій ся отдалѣчава, отъ оныя, кои-то са заразени [ударени] отъ тая болѣсть.

522. Най-лоши-те люди са они, кои-то не прощавать.

523. Не може никой да отбѣгне писаното, какъ-то ся казва; обаче добро е да не чини нѣкой ничто безъ предразмышленіе.

524. Благородство-то не е совершенно

ако не ся держи съ добры-те дѣла.

525. Обвиненіе-то и клевета-та, не преставають никогда докль не разорятъ неповиннаго, когда са ся единъ нхть предиріяли да го воевать.

526. Въ окончаніе-то на живота си постарайся за работы-те, кои-то си пренебрежилъ въ зачало-то.

527. Треба да ся основавать повече верху обѣщанія-та на полезны-те люды, нежели на долгове-те (борчове-те) на лошы-те платители.

528. Прислужникъ-а, кой-то принуждава царя си да не сохрани слово-то си, невѣренъ е, и злонаравенъ:

529. Правда-та причинява повече добро, нежели велики-те войски; и зацитява по-безопасно, нежели что зацитяватъ насъ най-силни-те крѣпости (фортификаціи, кале-та).

530. Пріятели-те, кои-то искать само корысть-та си, вато псе-та са лоши, кои-то друго не желаятъ, освѣнь да са всегда около една трапеза.

531. Не ся собирай съ оныя, кои-то не познавать да оцѣняватъ способность-та ти.

532. Гнѣва треба да го укротява умѣренность-та, а не свирѣпство-то; понеже за да

угасишь единъ пожаръ, по-добрѣ е да хвърляшъ вода, нежели огнь, защото-то огнь-а го умвожава повече.

533. Почестъ-та и уваженіе-то са союзъ на пріятелство-то.

534. Пять вѣчта са най-безполезни на тоя свѣтъ: една свѣшь запалена по пладне; едно красно лице предъ единъ слѣнь; единъ изобилень дождь въ една пустыня, или въ безплодно поле; една богата трапеза предъ насытены челоуѣцы; и истина-та коя-то учебно ся предлага едно му неученому челоуѣку.

535. Челоуѣкъ достига почтенъ и достоуважателень, когда отдалечава отъ лукавства и прельщенія.

536. Науки-те, и прекрасни-те уроцы (маѳеми) безъ практика (опытность) като единъ сотъ е (медна пчеляна пита), коя-то не съдържава вече медъ; като едно слово, кое-то не значи ничто; и като едно древо безъ вѣтвы (клонове); кое-то не е добро за друго, освѣнь за огнь.

537. Четыри вѣчта веселятъ най-вече очы-те: една поляна накитена, една течна вода, едно чисто вино, и присутствіе-то на пріятелы-те.

538. Не ся сообращавай съ необразоваи-

наго, кой-то мѣчтае да е мудръ.

539. Не преставай отъ да говоришъ истината, хотя (макаръ) да познавашъ че е омразна.

540. Ако желаешъ, что-то твой-а врагъ да не ся извѣсти за твоя-та тайна, не я со-общавай на пріятеля си.

541. Пять нѣчта бесполезни когда не са содружени съ други пять: слово-то безъ дѣйствіе; богатства-та безъ икономія (правило); наука-та безъ добры нравы; милостыня-та безъ добро намѣреніе; и животъ-а безъ здравіе,

542. Число-то на чужденцы-те (госты-те) на трапеза-та ти е благословеніе-то на кжца-та ти.

543. Сребролюбіе-то, желаніе-то, и самолюбіе-то, три нѣчта са, кои-то умаляватъ живо-та.

544. Благородный кой-то живѣе безъ никое достоинство, не треба да ся полага въ число-то на живы-те,

545. Ако желаешъ да живѣешъ безъ смущеніе въ достоинство-то си, струвай дѣла-достоинни за характера (чертеля), кой-то обещаешъ.

546. Когда подданны-те ся обиждаватъ отъ господарскы-те прислужницы, и не могатъ да дадатъ вѣдомость царю своему, воз-

браняема, отъ велика-та власть на началници-те, участь-та имъ прилича на онаго челоуѣка, кой-то притѣсняемъ отъ жажда приближава при рѣка Нилъ у Египетъ, но тамо понеже ся нахожда Крокодилъ, зрѣніе-то това лишава го отъ желаніе-то, кое-то имаше да піе вода.

547. Токмо гробъ-а може да порази желаніе-то.

548. По-добрѣ е да умрешъ отъ гладъ, нежели да вземешъ хлѣба на сиромасы-те.

549. Ястія-та са пища на тѣло-то, а добри-те разговори са пища на душа-та.

550. Они, кои-то чинатъ най-неприличны-те лошевины, иѣкакъ са по-сносни, нежели что е единъ сиромакъ горделивъ.

551. Лажа-та трае една токмо минута, но истина-та остава даже до деня на суда.

552. Велможы-те са като красоти-те; една красота, колко-то повече любовници има, толкова по-голема слава има; така исто когда е повече многолюденъ дворъ-а на одного Владѣтеля, и поленъ отъ началницы, толкова е повече почитаемъ и славенъ той Владѣтель.

553. Най-велика-та посрама, е что получава челоуѣкъ онова, кое-то е предложилъ, и ся е узнало че е лажа.

554. Най-велпка-та злоба е, да можешъ да направишъ добро на нѣкого челоуѣка, и да нещешъ

555. Добри-те ирави треба да са душевно-то украшеніе на мужіе-те, какъ-то драгоценни-те вещи са украшеніе на жены-те.

556. Ако нѣкой тя изобличава (мжмри) за ради твои-те пороцы, не имай зло сердце противъ него; но скорби ся за нѣчта-та, ради кой-то ти говори.

557. Наука-та е вредителна на оногова кой-то я има несодружена съ разумность-та и съ добро-то употребленіе.

558. Опасни-те разговори са по-лоши отъ отравны-те (ядовиты-те) ястія.

559. Ако не искашъ да си лошъ пріятель, не буди отмъстителъ.

560. Шестъ нѣчта са верху кой-то не треба да основавашъ надежды-те си: сѣнка-та на малакъ облакъ, зачто-то заминува; пріятелство-то съ злонравны-те, зачто-то заминува като молніе (свѣтковица); любовь-та на жены-те, зачто-то престава съ всяка най-малка причина; красота-та, зачто-то наконѣцъ ся разваля; хотя да бы была на най-похвалный степень; лажовни-те похвали (еньоміа), зачто-то, достигватъ въ ничто; и напоследокъ богат-

ства-та, и свѣтовни-те тѣя добрини, зачто-то се развалятъ.

561. Ако желаешъ да живѣешъ безъ горестъ и жалость, не смущайся за нѣщата, кои-то се случаватъ на свѣта.

562. За да не приѣмнешъ никакое поношеніе, не вдигай отъ мѣсто-то му онова, което ты не си положилъ.

563. Единъ лошъ чловѣкъ благополученъ, недостойнъ е за благополучіе-то си.

564. За да не се откриватъ твои-те пороци, не откривай ты оныя на други-те.

565. Не чини ничто съ страсть, и зачто-то така не щешъ се подчини на долговременно раскаяніе.

566. Ако желаешъ да добьешъ почестъ почитай и ты други-те.

567. За да си на всы-те благопріятенъ, уприличавай думы-те си споредъ расположе-ніе-то (склонность-та) и воля-та на всякого.

568. Не ся смѣй безъ причина, зачто-то таковый смѣхъ е двойна лудость.

569. Красни-те примѣри въ разговора са като соль-та въ ястіе-то,

570. Упримѣривайся съ подобны-те си, за да не ти ся види чуждо, ако ти въздадатъ примѣръ за примѣръ.

571. Всякій человекъ ся уподобява на оныя съ кои-то ся сообращава.

572. Не карай ся никогда съ никого; караніе-то не е свойственно благоправному человеку, но е нѣчто на жены-те, и на малы-те дѣца.

573. Добрѣ иждивлени-те богатства са оныя, кои-то ся даватъ за любовь Божія.

574. Исцѣленіе-то е на еднонажалѣно сердце, да ся остави человекъ на воля-та Божія.

575. Ако обстоятелство-то тя принуждава да дойдешъ въ судъ, не казвай нисы-те оныя, кои-то познавашъ противъ насрѣщника си; но постарайся та направи единъ особенъ начинъ за да остане и позволеніе, да дойдешъ въ нѣкое примиреніе съ него.

576. Зло-то желаніе болѣсть е на душа-та.

577. Думи-те са знакъ на человекескій умъ, а дѣла-та са знакъ на сердечна-та глубочина.

578. По-трудно е да задержи человекъ богатства, нежели да ги спечели.

579. Мало богатства управляеми съ икономія, чинатъ повече отъ великы сокровища злѣ употрѣбляеми.

580. Возвышеніе-то на человекъ, кой-то не е заслужилъ на царство-то става причина

на жаль у полезны-те людѣ.

581. Величество-то на Царіе-те тогда ся вижда когда творять правда.

582. Съ труда ся придобыва спокойствіе-то, и тѣлесно-то здравіе.

583. Колко-то можешъ по мало пары заемай на пріятеля си, за да не дойдешъ въ опасность като гы посакашъ (поискашъ); ако ли имашъ должность да му заемнишь, то имай че му си гы подарилъ, и не гы искай вече, но чекай да ти гы врати онъ истый.

584. Утѣшеніе-то е на оскорбены-те да видять пріятель-те си.

585. Пріятель-а лесно става врагъ, и като стане единъ нѣтъ врагъ, трудно е да стане пакъ пріятель.

586. Опасно нѣчто е да предприема челоуѣкъ дѣла съ бжрзота, и съ много скоростъ.

587. Краснорѣчіе-то е изворъ на богатство-то.

588. Раздавай отъ имѣніе-то си на оныя, кон-то са достойни, но бойся да не пожелаешъ онова, что имать други-те, за да тя вѣрувать че си наистина великодушень.

589. Ако искашъ да е разумна жена-та ти, не я вземай по-голема отъ твое-то состояніе.

590. Баща-та треба да е жестокъ и ва-

женъ (соварось) на дѣца-та си, за да не го презиратъ, но да му ся боятъ всегда.

591. Треба да развалишь пріятелство-то крайно съ оныя пріятелы, кои-то го развалятъ безъ причина съ тебе.

592. Никой не е безъ погрѣшка, но ты гледай да не имашъ пороцы.

593. Почитай баща си, защото-то и дѣца-та ти ще тя почитать.

594. Пазися отъ пріятеля кой-то оубыча врага-ти.

595. Треба да ставашъ пріятель на лошы-те, какъ-то и на добры-те, защото-то по нѣкогда можешъ да имашъ нужда отъ помощъ-та на лошы-те, какъ-то и отъ помощъ-та на добры-те.

596. Радость-та на живота дохожда отъ чиста-та совѣсть.

597. Единъ драмъ злато да подаринъ на одного сиромаша отъ твои-те сродницы, чини повече отъ сто драмове подарени другому нѣкому, кой-то е воинъ отъ сродство-то.

598. Мѣри всякого спорядъ мѣрка-та му.

599. Треба да сме отъ наша страна вѣрни и непорочни камъ пріятелство-то, и да живѣеме така съ нашы-те пріятелы, като че щатъ единъ день да развалятъ пріятелство-то съ

насъ; зашто-то кой знае да не бы наконецъ станали наши врази?

600. Сообращайся съ всякого челоуѣка соразмѣрно съ негово-то достоинство.

601. Сиромахъ-а не треба да чини пріятелство съ одного, кой-то е по силенъ отъ него, зашто-то они, кои-то са отъ насъ по-велики, не ны обычатъ никогда истинно, и какъ-то треба.

602. Ако помысли челоуѣкъ отъ гдѣ е излѣзалъ, своенравно (аджеинъ) е да ся похвалява (кавхити) испослѣ.

603. Или добро или зло що чини нѣкой, прави го за себе си.

604. Не чини пріятелство съ оныя люди, кои-то гледатъ за користь-та си, зашто-то ти внимаватъ на користь-та си, а нѣ на пріятелство-то ти.

605. Не ставай врагъ на оногова, кой-то е по-силенъ отъ тебе.

606. На два видове челоуѣцы не ся уповавай никогда: на одного силнаго врага, и на единъ притворенъ пріятель.

607. Въ всякъ уголь (кіюше) на свѣта, имашъ что да пострадашь.

608. По-добрѣ е да украшавашъ внутренны-те, нежели вонкашны-те.

609. Кой-то не има приятели странешъ е
вездѣ (вредомъ).

610. Да не ся повѣрѣва нѣкой знакъ е
на доброуміе и благоразуміе.

611. Сладости-те, кои-то получавашь на то
я свѣтъ не са друго, освѣнь обмани (прелести)

612. Ако имашъ да совершишь нѣкое
повелѣніе, соверши го самъ, и безъ другарь
за да го совершишь какъ-то треба, и за да
пріемнишь похвала отъ оногова, кой-то ти е
повелѣль.

613. Ако бы да ти попросятъ прощеніе за
нѣкоя погрѣшность, коя-то ти са сторили, о-
прости абіе, и имай като че не были са ти
сторили хула-та освѣнь да опыташь кротость-
та ти.

614. Ако бы да си оклеветанъ за нѣкое
зло дѣло, старайся да покажешъ невинность-
та си.

615. Мури-те са истинни-те начальници
и истинни-те господари на всяко племя и мѣсто,

616. Не повреждай никого за да не и-
машъ должность да просишь прощеніе.

617. Безчинни-те нрави са едно піянство
на человекы-те.

618. Ако бы обстоятелство-то тя принуди-
ло да просишь состраданіе (прощеніе), проз

го усердно за да отбѣгнешь укореніе-то че си былъ упрямя (ниатчія).

619. Возвышеніе-то на челоуѣцы-те состоится въ смиреніе-то.

620. Не тражи едно достоинство, кое-то не ти принадлежава.

621. Не существува на свѣта вина (кабахать), коя-то да не е достойна за прощеніе.

622. Срамота-та на ученнаго да има мало ученіе.

623. Мало размышленіе въ дѣла-та, чини повече, отъ много кои-то бивать безъ избраніе и безъ разсужденіе,

625. Бѣли-те ти власи (косми) са предизвѣстіе то на смърть-та ти.

625. Единъ отъ законы-те на пріятелство-то е, да не си досадеиъ на пріятелы-те си.

626. Кой-то ся нахожда въ царска служба и на великы-те челоуѣцы, треба да пази пять нѣчта, за да не даде причина на вразы-те си да му сотворять зло: перво, не треба да ся яви лъжець на господаря си; второ, никогда да не прикаже нѣчто зло предъ него за другиго, трето, никогда да не ся сопротиви на нѣкое нѣчто; четверто, да не чини нѣчто противъ повелѣніе-то му; пято да не изяви инкому тайна-та, коя-то неговый господинъ бы

му повѣришь.

627. Загубва ся честь-та, коя-то дохожда отъ богатство-то, когда-то начне да ся смалява.

628. Человѣчество-то ся состои особено въ тры нѣчта: въ да исполнява нѣкой обѣщаніе-то си; и да не чини ничто противъ истина-та; и въ да е добропорядочень въ дѣла-та си.

629. Терпѣніе-то ще тя направи да излѣзешъ на глава въ всяка работа.

630. Когда нѣкой завижда не мысли вече нито должность-та на благочестіе-то, нито законы-те на справедливость-та.

631. Мучитель е на себе си оный, кой-то ся смирява предъ оныя, кои-то не го броятъ, и ся покланя на оныя. отъ кои-то не ся надѣва никаква полза.

632. Человѣкъ ся клонн да стане врагъ, когда не послушува совѣты-те на пріятеля си.

633. Человѣци-те изьявляють безуміе-то си въ пять разны случаи: когда основають благополучіе-то си верху злополучіе-то на другы-те; когда искать да ги обычатъ жени-те на сила, като показвать камъ тѣхъ повече умраза, нежели любовь; когда ся трудять да ся покажатъ добродѣтели всредъ сластолюбіе-

то, и разношность-та; когда искать да направятъ пріятелы, отъ кой-то не ся надѣвать никаква полза; и когда, като са пріятелы не щать да сотворятъ ничто за полза на пріятелы-те въ нужды-те имъ.

634. Человѣкъ ся упазва и избавлява отъ всяко лошево имя и укореніе съ простодушіе-то си.

635. Путешествія-та даватъ познанія, наставляватъ насъ на добродѣтель, и отварятъ намъ путь, за да придобыеме богатства.

636. Молчаніе-то е единъ покровъ, подъ кой-то ся крые неученый человекъ.

637. Най-вредителна-та язва е оная, която ся причинява отъ рука на одного пріятеля.

638. Кой-то иждивлява (харчи) повече отъ доходы-те си, на-послѣ осиромашява.

639. Распоряденіе-то и равновѣсіе-то е похвално въ всы-те иѣчта; но особенно въ работы-те на икономія-та.

640. Сиромаси-те имать всегда праздни руцѣ-те си, и трудно придобывать онова, което желаятъ.

641. Какъ-то вода-та, хотя и да бы была пребыстра, не може да побѣли една черна дреха, така и доброто совѣтованіе не може да промѣни една зла природа.

642. Кой-то е жестокосердечень, по-лошъ е отъ скупый (тамахкяръ).

643. Всякъ человекъ всегда напредва по-добръ въ художество-то си, нежели въ друга работа.

644. Свѣтъ-а става весма тѣсенъ когда двоица мужици ся препиратъ (спорятъ).

645. Може да ся излъже создание-то, но не и создатель-а.

646. Три видове люди иматъ склонность камъ революция-та (джумхуръ): поданикъ-атъ. кой-то не дава на Царя си онова, кое-то му е долженъ; болный кой-то крѣе на доктора (лѣкаря) болестъ-та си; и оный кой-то не изявлява сиромашество-то си пріятелю своему.

647. Кой-то не има рука-та си отворена, има всегда сердце-то си затворено.

648. Когда приближавашъ при голѣмцы, привѣтствие-то (поздравъ-а) ти да е въ кратцѣ. приказвай мало, и тръгни си скоро.

649. Кой-то не има пріятелы, требаше по-добръ да отиде въ пустыня-та, нежели да живѣе между человекы-те.

650. Не са вси-те пріятели кои-то ся показуватъ само словомъ пріятелы, защото многожды ся прельщаваме като мниме, че сме нашли вѣренъ пріятель.

651. Кой-то не има мало терпѣніе въ придобываніе-то на науки-те, въздыша послѣ много время въ темнота-та на неученіе-то

652. Не ся сообрацавай често съ злы-те; зачто-то когда имашь съ нихъ сходство достига да ся мнишь за виноватъ, хотя да си не повинень,

653. Благополучень е оный, кой-то има здравіе-то си.

654. Сообрацай ся съ человекы-те, зачто уединеніе-то (самота-та) половина е безуміе (лудость).

655. Колко-то повече ся надѣвашь, толкова повече страдаешь.

656. Человѣцы-те можеме да гы мнине раздѣлены на четыры чинове: перви-те иматъ нужда отъ всяко нѣчто на тоя свѣтъ, а на другій свѣтъ иматъ диневизна (евтинія) яъ вси-те нѣчта; втори-те иматъ вси-те на тоя свѣтъ, а на другія свѣтъ иматъ нужда отъ вси-те; трети-те не иматъ нужда отъ ничто, и облагополучени са и на тоя и на оныя свѣтъ; и четверти-те. не иматъ ничто нито на тоя нито на оныя свѣтъ.

657. Отбѣгвай судеве-те (дави-те); зачто-то тія приличать на единъ огонь, кой-то трудно ся угасява, когда веднождь ся запали.

658. Мучителство-то погубява мучителя за мало время.

659. Добра-та почестъ е най желателното нѣчто на свѣта.

660. Велики-те почитатъ, и послѣдуватъ по-велики-те си.

661. Ако струвашъ добро воздавати ся добро за добро; но ако чинишъ зло, знай, че ще ти ся отдаде по-големо зло.

662. Когда вземашъ подароцы ставашъ робъ на подароцы-те.

663. Желаніе-то за богатство-то е нѣчто, по-насилственено, и по-ваказателно отъ жаднина-та.

664. Колко-то повече ся трудиме въ една работа, толкова по-скоро я совершаваме.

665. Великодушни-те пазятъ обѣщаніе-то си, нито укоряватъ оныя, кои-то не го исполняватъ.

666. Грамотный (ученый) человекъ повече почита едно правоучително изреченіе (гномиконъ) на одного мудраго, нежели едно сокровище.

667. Молчаніе-то е суца-та мудрость, но малцина го сохраниватъ.

668. Живѣй благодарно, и ще живѣешъ благополученъ.

669. Кой-то е неужененъ, и иска да живѣе неуженено, треба да упази две пѣчта: едно-то, да не ся жени, нито ако быха му дали царска-та дещеря; и друго да не е долженъ, нито ако быха му дали изволеніе да плати даже въ деня на суда.

670. Не имай за ничто одного чловѣка, кой-то не има добродѣтель, хотя да бы былъ и най-великій, и най силный на свѣта.

671. Кой-то е направилъ добро неблагодарному чловѣку, много ся е раскаялъ.

672. Не утруждавай ума си за добрините на тоя свѣтъ, зачто когда дойде утрешній день ще донесе съ себе си утрешното пренитаніе.

673. Усердна-та смърть на неповиннаго чловѣка, наказаніе е на мучителя.

674. Все те работи са мучни прежде да быдатъ.

675. Повече-то пжты когда нѣкой да излъже други-те измамвася онъ истый.

676. Колко-то чловѣкъ успѣва въ служба-та и удоволствіе-то на владѣтели-те, толкова е по-голема опасность-та, въ коя-то вхожда.

677. Любовь-та на свѣта е причина на всяка злоба.

678. Содружество-то съ оныя, кой-то не навидиме, нѣчто е по-лошо отъ суща-та смърть.

679. Знаменіе-то е на неправедный судъ че судимый говори хулительны рѣчи противъ насрещника си.

680. Прилѣжаніе-то добро е въ нѣчта, кой-то можать да быдять.

681. Почестъ-та, коя-то ся придобыва съ добродѣтель-та, по-похвална е отъ свѣтлость-та на поколѣніе-то.

682. Истинно-то благоразуміе изыскува да размыслишь отъ начало на една работа какъ ще ѿ буде конецъ-а.

683. Погрѣшка-та, коя-то обнародовашъ за да повредишь полезнаго челоуѣка, свидѣтельство е на добродѣтель-та му.

684. Онова, кое-то употребява нѣкой безразсудно, не има никогда добра послѣднина

685. Колко-то по мало пары има нѣкой, толкова по-мало почестъ има на свѣта.

686. Мудрый, кой-то е истинно мудръ, не желае богатства-та.

687. Всяко сердце има и свои-те си мысли.

688. Не огорчявайся, зашто-то си лишенъ отъ свѣтовны-те богатства, зашто-то тѣя не са ничто; и какъ ради това значеніе не ся гордѣй, че гы имашъ.

689. Кой-то ся отрича отъ благодаріе-то, кое-то е пріялъ, показува себе си недостое-нъ за благодаріе.

690. Кой-то не ся бие, не побѣждава.

691. Прилѣжавайся за дѣло-то, кое-то предприемашъ, защото-то така ще побѣдишь всяко затрудненіе (мъчностъ).

692. Стари-те не иматъ нужда отъ болѣсть като иматъ старины-те си.

693. Злополучіе-то е на лошы-те чело-вѣ-цы, че напоминаніе-то на лошевины-те имъ не ся загубва, хотя и да са ся поправили.

694. Старость-та не ся брѣе часть отъ живота.

695. Наука-та не е вредителна одному господарю.

696. Само вражда-та е на завистливаго непримира, и неоставленна.

697. Въ путешествія-та морскы ставатъ големи печалбы, но за да отбѣгнешъ опасность-та, по-безопасно е да не путешествовашъ.

698. Кой-то говори съ отворено лице, показва какъ говори истина,

699. Богатства-та треба да служатъ за спокойствіе-то на живота; но не треба да разваляме живота си за да ги придобиеме,

700. Едно безчиніе е, кое-то не има из-

виненіе, да струвашь благодѣліе на одного, кой-то не има нужда.

701. Ползува повече да отбѣгнешь отъ себе си, нежели да отбѣгнешь отъ единъ левъ.

702. Не може нѣкой ся основа верху пріятелство-то на великы-те, зачто-то промѣнувать ума си съ всяка най-малка причина, коя-то бы имъ далъ.

703. Когда е нѣкой подавателенъ, придобыва власть при соотечественницы-те си.

704. Става человекъ благополученъ, съ пріятелство-то на вѣрнаго пріятеля.

705. Не ся уповавай верху ласкательства на вразы-те си, и не ся възвышавай за ради похвалы-те, кой-то ти произношавать ласкатели-те; зачто-то перви-те ти плетать мрежи, а втори-те желаять богатства-та ти.

706. Когда врази-те ти иматъ помежду си несогласія, тогда живѣешь въ обезпеченіе (сигоранція); но бойся когда гы видишь согласени и соединени.

707. Кой-то самъ себе си совѣтова, има потреба отъ другъ единъ совѣтъ.

708. Кой-то приказва много, не казва никогда добро нѣчто, ако не бы другъ да го направи да познае че не приказва добръ.

709. Не похвалявай разговоры-те си,

мито разговори-те на неучены-те чловѣцы.

710. Кой-то не прави добро кога е въ благополучіе, страда повече въ злополучіе-то си.

711. Ако не ти помага щастіе-то, да не ти ся види чудно, склонися и ты на неговы-те воображенія.

712. Онова, кое-то ся придобыва съ леснота, не трае много врѣмя.

713. Молчаніе-то е най-красно-то украшеніе на неученаго, и кой-то молчи не е неучень.

714. Това е злополучіе-то на оногова, кой-то чини зло на всы-те, что не нахожда никого пріятеля въ скорбы-те си.

715. Не е за чуденіе ако мудрый сохраняв молчаніе между борящы-те си, зачто-то еченіе-то на барабаны-те удава сладкогласіе-то на кнѣзара-та.

716. Не е свойственно разумному чловѣку да ся уповава на чловѣкъ, кому-то е умъ о непостоянь.

717. Не треба да тя е срамъ да попыташъ за онова, кое-то не знаешъ.

718. Отъ всы-те болѣсты, неученіе-то е най-опасно, зачто-то не существува лѣкарство (цѣлба илачъ) съ кое-то да бы могль иѣкой да го излѣкува, не существува свѣтило, кое-

То бы могло нѣкой да уничтожи темнота-та му, и не существува совѣтованіе. кое-то бы могло да го возврати отъ злый путь, въ кой-то ходи.

719. Строго нѣчто е да ся покорява нѣкой на повелѣніе-то другому, като ся е былъ навикналъ да повелява; и да тегли неимотство и бѣда, кожда ся е былъ воспиталь между наслажденіи-та.

720. Хиляда злины, кои-то бы сторилъ единъ особенъ человекъ, никой не ги брои; но една само вина, коя-то бы сторилъ единъ господарь, гонися отъ една область въ друга.

721. Не чини зло на слугы-те безъ причина, зачто-то ты не си ги создалъ; остави негодно-то мнѣніе, кое-то имангъ противъ тѣхъ, и науми си че и ты имашъ единъ господарь по-големъ отъ тебе.

722. Причина-та ради коя-то почита всякій отечество-то си отъ всяко друго мѣсто, есть зачто-то сме увѣрени че въ него сме повече запазени и благополучни, нежели въ нѣкой друга область.

723. Единъ добръ посредникъ (меситись) едно е крило на оногова человекъ, кой-то иска пѣкое нѣчто.

724. Царіе-те са за да сохранявать и

обдержавать законы-те; и добръ обдаржени-те закони, умножавать слава-та на одного Царя
725. Царіе-те, кои-то предпочитать да имъ ся боятъ, нежели да ги обычатъ подданицы-те имъ, бывають бичи-те (гарбаче-те) на челоувѣчскій родъ.

726. Най-вредителный врагъ е оный, кой-то крѣе мнѣніе-то си.

727. Кой-то иска, и взема онова, кое-то му не прилича, мало ся воспользува.

728. Желаніе-то за да получи нѣкой чуждо-то богатство, най-последня-та е негодность.

729. Храбри-те герои (юнаци) треба да предпочитать благоразуміе-то нежели храбрость-та.

730. Условія-та и договори-те (трактати-те) и обѣщанія-та, не имать сила, освѣнь когда ся съ вѣрность сохранява.

731. Безчинно-то желаніе, не постига никогда тамъ, гдѣ-то желае.

732. Робъ-а на исты-те свои страсты, повече е достоукорнтелень, нежели единъ, кой-то е купень съ пары.

733. Завистливый е всегда разгнѣванъ на оногова, кой-то никогда не го е повредилъ.

734. Въ какво да е состояніе и д бы ся найшалъ, буди всегда смиренъ.

735. Многожды ся трудиме за нѣчга, кои-то са намъ вредителни.

736. Въ кой-то домъ и да бы былъ влѣзаль, буди господарь на очы-те си, и на азыка си.

737. Преди да изговоришъ мысли что могать да ти отвѣщаютъ слышатели-те.

738. Треба да си умѣренъ въ двѣ нѣчта: въ ястіе-то и въ словеса-та си.

739. Пріятель-а на кого-то пріятелство-то ся относя само за полза-таму, подобенъ е на единъ ловець (охотникъ), кой-то хвърля пшеница-та си за свое корыстолюбіе, а нѣ да нахрани птички-те.

740. Не подвизявайся да чинишъ на други-те онова, кое-то мнишъ че ве е полезно на тебе.

741. Не сообщавай тайна-та си нито на жены нито на дѣца.

742. О колко са злополучни они, кои-то ся стараятъ токмо богатства да собирають; умирають най-послѣ и ги оставяють съ велика жалость.

743. Не предприемай да обяснишъ онова, кое-то не си научилъ.

744. Не чини пространы разговоры съ люды, кои-то са по-велики отъ тебе.

745. Смерть-та е успокоеніе-то на сиромасы-те.

746. Пазися въ путуваніе-то да не отивашь на предь безь дружина.

747. Царіе-те, кои-то когдаискать скритомъ да заключать миръ съ неприятель-те си, говорятъ на явно за нихъ съ укореніе и презрѣніе.

748. Зачто ся мечтаеме че ще живѣеме, когда нашій животъ зависи оть други ?

749. Едно дѣло, кое-то е внутренно зло, и по видимому е добро, почитася само за мало время; но почестъ-та и похвала-та на истинно на добры-те дѣла не престава у вѣкъ.

750. Зачто чинишь пріятелство съ челоуѣцы кои-то не иматъ оть горѣ си никаковъ талантъ (дарба) ? зачто-то такови-те не са достойни ни за пріятелство, ни за неприятелство.

751. Ако желашь да добыешь власть безь трудъ, буди сладкорѣчивъ и признателень (евгномонъ).

752. Ако искашъ да ся познае твоя-та мзда, познавай и ты мзда-та на други-те.

753. Не давай совѣтъ когда не ти го просятъ, воистинну на оныя кои-то него пріематъ

754. Когда не имашъ при себе си мудры
люды, отъ кои-то да ся поучишь, поучавайся
отъ неучены-те като разгледвашъ ныхны-те
пороцы, за да не паднешъ въ нихъ.

755. За да си совершенъ, не похвалявай
на други-те онова, кое-то не похвалявашъ на
себѣ си.

756. Говори добры нѣчта за да слушащъ
добры.

757. Неученый не е чловѣкъ; и мудрый
безъ добродѣтель не е мудръ.

758. Казвай онова, кое-то знаешъ въ
кое-то врѣмя, и мѣсто прилича; но не го каз-
вай вѣнъ отъ потреба-та за да не обезчестишь
наука-та си.

759. Въ содружества-та не говори съ
никого на особно, хотя да казвашъ и нѣчта
добры, защото-то чловѣци-те естественио и-
мать подозрѣніе единъ другому.

760. Хотя да бы ималь вси-те добродѣ-
тели, никогда не ся хвали, защото-то не ще да
ся повѣруватъ твои-те рѣчи.

761. Да не ти дотегва да слушащъ, зач-
то-то когда други-те слушащъ научавашъ ся
да говоришь.

762. О колко спокойно спавать они, кои-
имать чиста совѣсть !

763. Какво да не ся нарече врагъ оный, кой-то оставя да чинать зло на благодѣтелю ?

764. Человѣкъ може да живѣе безъ братъ, но не може да живѣе безъ пріятель.

765. Какъ-то Царіе-те са най горни отъ вси-те, подобно треба и словеса-та и дѣла-та имъ да превосхождатъ словеса-та и дѣла-та на другы-те, за да ся почитатъ справедливо за велики.

766. Характеръ-а на одного мудраго человека состоися въ три нѣчта; въ да чини онъ истый колко-то казува на другы-те, въ да не чини ничто противно на правда-та; и въ да своси (терпи) пороцы-те на ближняго своего

767. Най-великій долгъ е оный, кой-то има единъ ученикъ къ своему учителю.

768. На родители-те си долженъ ради живота, кой-то ти са подали, а на учителя-те ради че ся та научили да живѣешъ какъ-то треба.

769. Учени-те мужіе не ся почитатъ ни-то вознаграждаватъ отъ богаты-те споредъ njihно-то достоинство.

770. Сила-та не ся состои въ да побѣдишь врага твоего, но въ да покоришь гнѣва си.

771. Кой-то пріятель съ добры-те, не

има въ нѣчто да ся бои отъ злы-те.

772. Не имай волность съ осмь видове
человѣцы: съ завистливаго, съ оногова, кой-то
тя уничижава; съ лъжливаго; съ горделиваго;
съ неученаго; съ лудаго; съ сребролюбиваго;
и съ клеветника,

773. Великодарователный е близъ Бога,
близъ человѣцы-те, и далечъ отъ огня на вѣч-
на-та мука.

774. Две нѣчта причиняватъ печаль (ту-
га): огорченный пріятель, и радостливый врагъ.

775. Животъ-а е сонъ, а смертъ-та е
время-то, въ кое-то ся собуждаме; а человекъ
ходи между едно-то и друго-то като мечтаніе
(фантасма).

776. Хотя да си напривилъ на жена-та
си много добрины, и да е яла заедно съ тебе
соль и хлѣбъ много врѣмя, когда умрешъ, о-
ще доклѣ не ся тя погребали она мысли да
вземе другъ мужъ.

777. Вражда-та между сродницы-те е по-
лошо отъ ухапваніе-то на скорпія: зачто-то
болкя-та на ухапваніе-то держи мало время,
но вражда-та на сродницы-те е всегдашна.

778. Способъ-а за да не достигашъ до-
саденъ въ добры-те содружества, е, да гово-
ришъ нѣчта добры, или да молчишъ, та да

слушанъ други-те.

779. По-лесно става една враиа бѣла, нежели да може да стане мудръ оный. кой-то тражи да си образова безъ прилѣжаніе.

780. Кой-то желае да ся ужени безъ пары, подобенъ е на оный ловець, кой-то иска да улови единъ елень (рогачъ) безъ псе-та; и кой-то желае да ся уюпи (да стане жрецъ) безъ ученіе, прилича на една бомага (хартія), верху коя-то не има написано ничто.

781. Лѣте желаеме зима-та, а когда дойде зима-та мразиме лѣто-то; това доказва какъ человекъ не може да живѣе благодаренъ въ кое да е состояніе.

782. На тоя свѣтъ ся почитать они, кои-то не са достойни за почитаніе, и унижаватся достойни-те человекъци; того ради свѣтъ-а е подобенъ на море-то, въ кое-то бисерь-а (маргаритарь-а) потапова на дѣно-то а мертво-то плува.

783. Не е удивително нѣчто. вино-то да прави даровителенъ одного сребролюбиваго человекъка.

784. Оправдаваме многожды пиянство-то но и кои-то са пияни отъ пристрастна-та любовь (севда), не е по мало достойно за оправданіе, когда чинать нѣкоя погрѣшка.

785. Свѣтъ-о е като гостопрѣимница (ханъ), въ коя-то путникъ-а днесъ ношува, а утрѣ си отива,

786. Кой-то не има пары като една птичка е, коя-то не има крыла, и като единъ корабль (гемія), коя е безъ кормило (дюменъ падаліонъ).

787. Воля-та Божія разваля воля-та на чловѣцы-те.

788. Вземай примѣръ отъ злополучія-та на други-те, за да не взематъ други-те примѣръ отъ твои-те.

789. Не заключай дверы-те на дома си отъ оныя, кои-то искатъ да влѣзатъ, и не задержавай хлѣба си отъ оныя, кои-то желаятъ да го ядатъ.

790. На Богу чинишь добро-то, кое-то чинишь ближнѣму твоему.

791. Постраданія-та ставатъ поученія на чловѣцы-те.

792. Хотя врагъ твой да ся вижда като мравка; обаче имай го за единъ слопъ (филъ).

793. Яждь. и шй съ пріятель-те си, но не имь продавай ничто, нито да купишь отъ тѣхъ нѣкое нѣчто.

794. Не тражи и не желай нѣчта невозможны.

795. Навыкнувайся да терпишь великодушно премъны-те на щастіе-то.

796. Нощь-та ражда всегда по нѣкое ново, и не знаеме онова, кое-то има да ся появи прѣдъ истичаніе-то на солнце-то.

797. Хубава-та жена, и добро-то вино, двѣ са сладки отрави.

798. Въ кое-то мѣсто и да бы былъ достигналъ вечерь-та сиромахъ-а, намира палата-та си.

799. Сто разбойници не могатъ да соблечать одного сиромаха.

800. Человѣкъ какъ-то е дошелъ отъ начало-то, по истый начинъ ся враща.

801. Когда едно нѣчто е намъ възбранено (запрѣщено), тогда повече го желаеме.

802. Кой-то желае пріятеля безъ погрѣшки, остава безъ пріятель.

803. Въ двѣ нѣчта ся съдържава спокойствіе-то на тоя свѣтъ: въ да живѣешь съ добра любовь съ пріятелы-те си, и въ да ся приструвашъ (претворявашъ) съ вразы-те си.

804. Не изявлявай никому онова, кое-то ще правишь, зачто-то ще да ти ся присмѣять ако не бы го направиль.

805. Кой-то не мысли да живѣе вѣке, казва всичко-то, что-то има на сердце-то си.

806. Почестъ-таѣи разсужденіе-то (діакрисиъ) между пріятелы-те, треба да е взаимно, то есть и отъ двѣ-те страны.

807. Лудый прави съ безуміе-то си оно-ва, кое-то прави и мудрый съ мудрость-та си.

808. Желаніе-то на живота възбранява великы и красны дѣла, и причинява праздность-та и лѣньность-та.

809. Колко бы былъ кжсъ животъ-а ако надежда-та не бы го продолжавала!

810. Никой другъ человекъ на свѣта не може истинно да ся называ человекъ, освѣтъ, оный, кой-то никому не ся повѣрява.

811. Надежда-та е една дружина чудна; и хотя она да не води насъ всегда камъ оно-ва, кое-то желаеме, при все това нейна-та дружина угождава намъ.

812. Кой-то лови бисеры-те потжнова въ море-то, и кой-то желае величія, прѣминува нощы-те безъ да спи.

813. Великодушны-те ся являватъ въ присутствіе когда имать средство да учинатъ благодѣяніе; а криются, когда са бѣдни, а най-паче не вредятъ никого когда просятъ.

814. Когда гледашь сиромаша предъ врата-та на богатаго; оплаквай бѣдна-та му участь, что има потреба отъ богатаго, и опла-

квай и участь-та на ближняго твоего ради любовь-та, коя то питае за богатства-та; но ког-да видишь богатаго предъ врата-та на бѣднаго, ублажавай онаго сиромаша, зашто-то не е ималъ потреба отъ никое нѣчто; ублажавай при това и богатаго, за честь-та, коя-то струва бѣдному.

815. Пространни-те разговори са отягчителни (досадни) и на терпѣливи-те и на мудры-те.

816. Колко-то повече е дебела една книга (лібре вивліонъ), толкова повече е тяжка; при все това обаче не существуета друго нѣчто по-добро отъ нея.

817. Да ли ти дохожда на ума, че онава кое-то любишь единъ мѣхъ е полень съ смрадъ, кровь и кости.

818. Кой-то желае да быде великъ господарь, нека ходи въ царскы-те дворови и ще получи желаемо-то.

819. Три нѣчта даватъ входъ близо при Царіе-те: красни-те художества, богатства-та, и краснорѣчіе-то.

820. Не е разумность да ходишь въ единъ путь, кой-то не познавашъ.

821. Три нѣчта правятъ благодарно царствіе-то на Царіе-те: леснота-та, коя-то да-

вать на чловѣцы-те за да приближавать при
тѣхъ, правда-та, и щедрость-та.

822. Една повѣсть казва ся стара (вѣтха)
когда^{сь} е веднаждь приказала.

823. Въ настояще-то время да изяви нѣ-
кой ученіе-то си и искусство-то си, равно е,
като бы ималъ бисеры и да ты хвърли нароч-
но за да ты загуби.

824. Не жаловайся за ради свѣта, поне-
же коя добрина можешъ да ожидавашъ отъ
него? зашто-то когда сами-те Царіе страж-
дать какво спокойствіе може да има сиро-
махъ-а? ако убо ты желаешъ спокойствіе-то
ще го получишъ слѣдъ смерть-та.

825. Кой-то има добродѣтель, защищява
добродѣтель-та, какъ-то и елмазь-а очистя ел-
маза; оный пакъ покровителствува добродѣ-
тель-та, кой-то я е възлюбилъ, и крые погрѣ-
шки-те на други-те.

826. Добродѣтель-та не е вече на свѣ-
та, зашто ся е взель медъ-а пакъ са остали
само пчели-те.

827. За мало е почтеніе оный пріятель,
кой-то чини ласкателства.

828. Можели быхме да поживѣеме благо-
получно ако ласкателства-та не быха помагале
иренятствіе посредь.

829. Съ странны-те треба да чинишъ ласкательствованія, но нѣ и съ пріятелы-те.

830. Повече досадно нѣчто е да служишъ одному болному, нежели самъ истый да си бо-болестень.

831. Всякій споредъ служба-та си има и попеченія-та си, и не има никой безъ грыжа.

832. Человѣкъ треба да е постоянь ка-то башня (куля, столпъ), а нѣ легкъ и лесно-премѣнителень като вѣтръ.

833. Терпѣніе-то е подпорка-та, коя-то поддържава мудрость-та.

834. Сладкословіе-то е соль на добры-те нравы, и на свѣтлы-те таланты.

835. Честна-та жена любви мужа си, и ако да не бы была красна, обаче естъ украше-ніе на кѣща-та.

836. Хотя и да бы былъ сиромахъ мужъ-а, обаче благополучень е; когда жена-та му е благополучна и смиренна.

837. Споредъ мнѣніе-то на мудры-те, треба да отбѣгва всякій да не взема за сопру-га пять видове жены: то естъ жена, коя-то бы имала дѣца отъ другъ мужъ, жена по бо-гата отъ него; жена коя-то бы ся огорчавала и скорбила за ради перваго своего мужа; ког-да не присутствува настоящій ѝ сопругъ; и

напоследокъ, жена, коя-то бы была красна, но отъ худородно поколѣніе.

838. Лажливи са оныя, кои-то ся кълватъ (заклиняватъ) многожды.

839. Благородни-те человекъцы, и добрите крайни са пріятелы, но дружба-та (пріятельство-то) съ ничтожны-те и низкы-те человекъцы, и съ оныя, кои-то живѣять негодно не быва постоянно.

840. Невиновати-те говорятъ съ дерзости, и свобода.

841. Кому-то не завидатъ значи че не има хубави таланти.

842. Отбѣгвай отъ содружество-то на оныя, кои-то оскорбятъ други-те! зачто-то когдa е пожаръ-а близо треба всякій да ся пази да не изгори.

843. Терпѣніе-то е най-добро-то копіе (сумица) за да ся защитишь отъ укorenія и безчестія.

844. Судове-те между пріятелы-те управягы пріятельство-то.

845. Да дадешъ ученіе на одного злаго человекъка, равно е като че бы далъ въ рука-та сабля на одного лудаго.

846. Единъ лукавъ духъ, искусенъ е да сотвори всяко зло, кое-то можешъ да помыслишь.

847. Дворянини-те заслужувать на Царіе-те съ велика ревность и желаніе, зачто-то знать че съ таковъ начинъ быха можели да достигнать въ достоинство-то, кое-то желаятъ.

848. Единъ императоръ, кой-то тражи сласты и спокойствія, и терпи да гледа че подданници-те му са въ злополучно состояніе, онъ весма скоро вижда помрачена свѣтлость-та на своя-та слава.

849. Надежда-та дохожда слѣдъ отчаяніе-то, какъ-то и свѣтлина-та дохожда слѣдъ една темна нощь.

850. Неученый судія понеже погрѣшава часто, не оставя мудраго да приближи при судилище-то му, за да не бы изобличилъ него-вы-те погрѣшности.

851. Въ всяко яко злополучіе, хубость-та има тая дарба, что привлача сирѣчь камъ себе си очы-те на всякого.

852. Искусный изобрѣтатель, ако иска може да направи да го повѣрувать, че персть-та е скупощенни камени.

853. Не треба да ся хвалиме нито за ради богатства-та си, нито за ради знаніе-то си; но да благодариме Богу, че сме благоразумни, добродѣтели и благонравни.

854. Человѣкъ, кой-то има знаніе, и да

ва совѣтъ на други-те, като половина чело-
вѣкъ е, но кой-то не има знаніе, и не приема
отъ други-те совѣтъ, не е поне челоуѣкъ.

855. Не имай волность съ ленивъ;
зачто-то злый развращава лесно доброаго;
не виждашь ли че огонь-а ся премѣнява на
пепель?

856. Наука-та едному упрямому (инат-
чию) и высокоображающемуся челоуѣку, ка-
то оная вода е, коя-то ся труди иѣкои да я
возведе на високо мѣсто; понеже какво, что е
противно на естество-то на вода-та, за да воз-
ходи горѣ, подобно е и противъ наука-та да
ся всеява въ таковы люди.

857. Ты желаешъ да бъдешъ мудръ
безъ трудъ, но знай, че това е едно отъ мно-
го-то лудосты, кон-то са на свѣта.

858. Кой-то сѣдянкува (бодрствува) но-
щію, радвася зарань-та.

859. Богатсва-та, кон-то гонишь съ тол-
кова желаніе, придиятъ на една сѣнка, коя-
то заминува съ тебе, коя-то ако ты тичашъ
слѣдъ нея, убѣгва ти, а ако я убѣгвашъ она
тя послѣдува.

860. Ты, кой-то си добродѣтеленъ, воз-
благодарися на художество-то си и щастіе-то
си, за да не низведе, и смути ума-ти преполне-

ніе-то; зачто-то и водотечъ-а кара вода-та чи-ста отъ извора и, но когда излѣзе отъ грани-цы-те си и ся распростре, абіе става мѣтна.

861. Друго нѣчто не е время-то, развѣ едно колело (колесо) бжрзо, кое-то и насил-ственно заводи насъ камъ смерть-та; и онова, кое-то прави мудри-те да ся удивлявать, че тоя путь го преминуваме, и въ время-то още ког-да всякій отъ насъ ся покоиме (недвижиме).

862. Ты, кой-то въ часа на рожденіе-то си плакалъ, и къцни-те олюбезни и пріятели ся радуваха, и смѣха, сотвори начинъ что-то да ся радувашъ, и да ся смѣешъ и ты въ вре-мя-то когда они ще плачатъ като тя видятъ че си умрѣлъ.

863. Терпи великодушно вси-те гоненія на оныя, кои-то ти завидатъ, зачто-то щещъ ги побѣды вси-те съ терпѣніе-то си. Така ся ступява и огнь-а, кой-то не нахожда ничто, кое-то да разори.

864. Желаетъ ли да надвыещъ врага си безъ оружіе? желаетъ ли да го огорчишь и да го направишь да побѣсиѣ? не му давай вни-маніе, и употреблявай добродѣтель-та, зачто-то тія са начини-те, кои-то могатъ да го убі-ятъ по-скоро отъ мечъ (сабля).

865. Со все что ся прилѣжава человекъ

да отбѣгва осужденіе-то, не е възможно да си избави отъ языка на человекъци-те, понеже человекъци-те наричатъ нѣмъ оногова, кой-то молчи; сребролюбецъ оногова, кой-то не пръска имотство-то си; и блуденъ и разпутенъ оногова, кой-то ся показува подателъ доброохотенъ съ богатства-та си. Ты обаче остави да казватъ какъ-то щатъ и не бойся друго, освѣнь суда на Бога.

866. Не презирай никого, хотя и да бы былъ въ немотно состояніе, зачто-то щастіе-то може да възвыси оногова, и да уничижи тебе.

867. Доклѣ щастіе-то ти помага, и доклѣ властвувашь на другы-те поступай благоразумно; зачто-то скоро или късно ще напустишь всяко нѣчто съ пришествіе-то на смъртьта. Помисли оныя, кои-то бѣха дошли прежде тебе; смисли царства-та какъ преидоха; и отъ прешедшы-те не остава друго развѣстези-те (слѣди-те дири-те) на добродѣтель-та

868. Воспоминаніе-то ся загубва, но пиемо-то всегда остава.

869. Не скъсявай долги-те ноцы съ спаваніе, и не продолжавай деня, кой-то е късъ (краткій) съ грѣхове-те си.

870. Ные виждаме че умиратъ отъ гладъ

оныя, кои-то иматъ най хубави-те дарби, и най недостойни-те и негодни люди радоватся на вси-те богатства; того ради нѣкои кои-то не са познали причина-та счислилися ся съ послѣдны-те а нѣ съ первы-те.

871. Свѣтъ-а си загуби ума и подарува оныя, кои-то му приличать; увы обаче нимъ ако бы свѣтъ-а нѣкога ся ублагоразумиль.

872. Ако наука-та безъ благочестіе-то бы была достопочтенна, никое нѣчто не бы было по-достоуважателно отъ діавола (демона).

873. Отдалечявайся отъ царіе-те, и отъ ярость-та имъ, и не заслужавай на оныя, кои-то рѣчи-те находять отзвъвъ и послушаніе абіе почто възгласятъ.

874. За да достигнешъ въ крайна мудрость, не треба да ядешъ много, нито да спавашъ много, нито да говоришъ много.

875. Никое нѣчто не изображава по-искусно многословнаго чловѣка, колко-то голема-та и студена-та зимна нощь.

876. Вси-те грѣхове иматъ зачало-то си отъ зрѣніе-то, какъ-то единъ огнь ся запала отъ една искра.

877. Една добра книга, най-добрый пріятель е. За това ся разговаряй съ нея, когда не имашъ пріятель, кому-то да повѣришъ

тайны-те на сердце-то си; зашто-то она не из-
являва тайны-те ти, но още ты обяснява му-
дрость-та.

878. Спаваніе-то затлъстява тѣло-то, но
умъ-о ся умножава съ бодрствованіе-то

879. Кой-то ся захваща отъ нѣшта беспо-
лезны, загубва оныя, кои-то быха му были
полезны.

880. Повече знаніе треба, и помало рѣ-
чи; зашто-то всегда единъ блядословець счи-
тася за безуменъ.

881. Не е никой толкова мудръ, што-то
да не има другъ нѣкой по-мудръ отъ него.

882. Поучавайся (мелета) и щешъ ра-
зумѣ.

883. Кой-то проси совѣтъ, не ся измам-
ва, вонистинну дѣло-то му успѣва добрѣ.

884. Велика-та разумность виждася въ
время-то на терпѣливость-та.

885. Думи-те са като стрѣли-те, кои-то
насочваме камъ знака, прѣжде да гы застрѣ-
диме за да гы направиме да сполучать.

886. Желаніе-то за богатство-то е една
болестъ; прошеніе-то на милостыня-та е
единъ подвигъ; неполученіе-то есть иста-та
смерть.

887. Тражатся богатства-тв и не ся на-

хождатъ; а скончаніе-то на живо-та, кое-то не ся тражи нахождася.

888. Не бы было одному мудрому толкова тяжко ако бы трыялъ единъ мрамаръ съ ногкты-те си, или да хапи една наковалня (іорсъ) съ зжбы-те си, или да прави части путованія (таксити) по море-то, или да отиде въ отдалеченно мѣсто, безъ да има что да яде въ путя, колко-то му е тяжело да гледа отъ далѣко лице-то на единъ неучень и мужикъ чловѣкъ.

889. Кой-то не ся благодарн на онова кое-то има доволно за да живѣе, не познава да почита Бога.

890. Мудрость-та и великодушіе-то, не иматъ никаква цѣна, когда щастіе-то оставя насъ.

891. Щастіе-то дохожда съ оковы-те на нозѣ-те си; но когда си отхожда сокрушавагы вси-те съ сила-та, коя-то полага, за да побѣгне.

892. Не е по-горчиво нѣчто между пріятелы-те, колко-то руганіе-то на пріятелы-те.

893. Гдѣ са Царіе-те; гдѣ са прочіи-те чловѣци? тѣи ходиха въ истый путъ, въ кой-то ходишь ты. Ты смертный, кой-то почиташь маловременный сей свѣтъ (міръ), повече отъ всяко друго нѣчто; ты, кой-то мнишь благо-

получны, оныя, кои-то содѣлали какъ-то ты поступаешь, возми отъ тоя свѣтъ онова, кое-то треба да вземешь не избѣжно, то есть научися, че смерть-та е послѣдній часъ твояе жизни.

894. Не говори рѣчи безчестны, и ако чюешь че ти говорятъ други, то ты отнеси вниманіе-то си вамъ друго, и направися, че не си ги чулъ.

895. Сей свѣтъ подобень естъ на една гостилница, гдѣ-то слазятъ путешественници-те; безумень е убо оный, кой-то не си приготавлива нужны-те за да помине на предѣ.

896. Не ся оставляй да тя измами множество-то, зачто-то ты самъ ще останешъ въ смертнй часъ, когда ще давашъ счетъ (хесапъ) за твои-те дѣла и поступкы.

897. Какъ-то огонь-а ся разгорява съ древа-та; така исто и война-та ся возбуждава съ думы-те.

898. Не удивлявайся ако глeдашь достойны-те чeловѣцы въ злополучіе, и въ презрѣніе, нито ако глeдашь почесты-те да ги имать недостойны-те. Отвори очи-те си и помысли, че звѣзды-те, кои-то са безъ численни, не загубватъ никогда нѣчто отъ своя-та свѣтлина, и какъ небо-то причинява да видиме по нѣкогда затмѣніе-то (тинъ еклипсинъ) на Солнце-то.

899. Ласкателство-то прилича на едно живописно окружио вооруженіе (панопліе), защото-то весели челоуѣка кого-то ласкае, но не му дава никаква полза.

900. На злого челоуѣка какъ-то и на зло-то псе треба да ся бои челоуѣкъ повече отъ молчаніе-то имъ нежели отъ гласа имъ.

901. Неучени-те дѣца смущаватъ ученіе-то, а неучени-те мужіе нѣчта-та.

902. Подобно е да піе нѣкой отъ златна чаша отрова, когда иска совѣтъ отъ едно-го злонравнаго пріятеля.

903. Образъ-а украшава статуа-та (андріанъ) а дѣла-та и практика-та украшаватъ челоуѣка.

904. Какъ-то облаци-те възбраняватъ солнце-то отъ да свѣти, така и страсти-те възбраняватъ и потемняватъ словесность-та.

905. Въ пиршества-та (зіяфети) кой-то не ся упива, той е най-разуменъ, а въ благополучіе-то кой-то не струва беззаконія, той е най-избранъ.

906. Почитай за пріятелы оныя, кои-то ползуютъ душа-та ти, а нѣ тѣло-то ти.

907. Люби повече да ти почитатъ оныя съ кои-то ся разговаряшъ, нежели да ти ся бо-ятъ; защото-то въ почтеніе-то и уваженіе-то

ся нахожда любовь-та, а въ страха ненависть-та.

908. Не е врагъ, оный, кой-то унеправдава, но оный, кой-то совѣтува нѣкого да онеправдава.

909. Гдѣ-то има много законн, тамо има и повече неправди.

910. Кой-то има добродѣтель има всыте, а кой-то е лошъ загубява и себе си.

911. Время-то е най добръ совѣтникъ.

912. Повече ся ползува разумный отъ лудаго, нежели колко-то ся лудый ползува отъ разумнаго; зачто-то разумный гледа погрѣшны-те на лудаго, и отбѣгва отъ тѣхъ; но лудый не подражава добры-те дѣла на разумнаго.

913. Кой-то ся бои и срамува не струва никогда неправда.

914. Най тяжкя е товаръ, кой-то держи земля-та, неученыя чловѣкъ е.

915. Отъ луды-те время-то гони жалость-та, а отъ разумны-те знаиѣ-то.

916. Мысли всегда отъ гдѣ си дошелъ, гдѣ щещъ да отидешъ; и гдѣ ще пребывашъ вѣчно.

917. По добръ е да испадне нѣкой въ враны, а не въ ласкателы; понеже врани-те ядаты мертвы-те, а ласкатели-те живы-те.

918. За това е дала намъ природа-та две уши, и една токмо уста, за да слышаме много, и да говориме мало.

919. Така треба да мѣриме живота, като да быхме имали да живѣеме и много, и мало время.

920. Человѣкъ, кой-то има чиста и права совѣсть, поминува безъ страшень животъ.

921. Пазися да не хвалишъ никогда недостойны человѣцы.

922. Научися че свобода-та не е друго, развѣ добра-та совѣсть.

923. Крый сиромашество-то си, и нещастіе-то си, за да не ся радувать твон-те неприатели.

924. Трѣба да благодарствованиемъ приятели-те наши, за да са намъ по вѣрни приятели, и вразы-те си, за да ги направиме да бъдатъ наши приятели.

925. Когда исхождашъ отъ дома си, смѣтай что ще да правишъ, и кожда ся вратишъ пакъ смѣтай что си направилъ.

926. Не ся излагай въ опасность, но бойся отъ опасности-те прежде да дойдатъ; а когда са найдешъ въ опасность-та да я презирашъ.

927. По добръ е да имашъ едного само

пріятеля достойнъ, нежели мизина, кои то да не са достойни за въ ничто.

928. Еднождь Аристиппъ философъ-а (любомудрецъ-а) като ся хулилъ, побѣгналъ; а хулителъ-а понеже го попыталъ, зачто бѣ-гашъ? онъ отвѣщаль: зачто-то какъ-то ты, имашъ власть да мя укорявашъ и хулишъ, така суцо и азъ самъ самовластенъ да не слышамъ.

929. Печалба-та е, коя-то придобывать лѣжливи-те, что не находятъ вѣроятіе нито когда казувать истина-та.

930. Като ся укорявалъ единъ пжть философъ Аристотель че былъ давалъ милостыня лукавому чловѣку, отговорилъ: Не помиловахъ нравы-те но чловѣка (чловѣчество-то).

931. На ученіе-то и на просвѣщеніе-то корени-те са горчиви, а плодове-те са сладки.

932. Попытася еднождь Діогенъ по кой часъ треба да обѣдува нѣкой. Ако бы да е болѣринъ, рѣкаль, когда иска, но ако бы да е сиромашъ когда намѣри.

933. Неученый богатъ може да ся нарече овца съ златна вълна.

934. Две нѣчта особенно трѣба да научишъ, ако бы да желаешъ да станешъ благо-разуменъ чловѣкъ: то есть да си воздерженъ и терпѣливъ.

935. Подвизавайся да придобьешъ добро имя. Добро-то име е по скъпо отъ богатства-та,

936. Научися да употреблявашъ добръ время-то, кое-то е най-многоцѣнна-та вещь. Кой-то губи время-то си въ младость, оное плаче горко въ старость.

937. Да не тая прельщава до повидимому (ката то феноменонъ) благополучіе-то на лукавы-те люди. Единъ золь благополученъ е като едно оwoщіе, кое-то отъ вонъ е красно, а отъ внутръ има червь.

Д Р У Г И

Нѣколко рѣчи ползователни приложения отъ издателя.

Старайся безъ лѣньность въ церква да отивашъ, и съсь вниманіе Богу да ся молишь.

Всегда книги га си прочитайшь, Божественни, Исторіи, Правоучителни, хотя навви и да са полезни, всеу вреия да не губишь.

Трудолюбіе-то да слѣдувашъ, отъ лѣньность-та да отбѣгнувашъ, трудолюбіе-то е безцѣнь камень на свѣтъ-атъ, а лѣньность-та е най-врадителна на животъ-атъ.

Ако ся на търговія прифанешъ, или на продавалница (дюкянъ) ще седнешъ, първо тевтеро чинно да си написувашъ, и нищо внутрѣ да не поправяшъ (разваляшъ).

Содружнишъ ли ся съ человекъ (станешъ ли ортакъ), правда, и вѣрность, да употребишъ, за да ти помогне и Господь благополучіе, и придобытокъ да наслѣдишъ.

Тевтеро често да си прегледувашъ, и за на чисто що имашъ абіе да записувашъ.

На вересіи-те си давай вниманіе, непрестанно съ голѣмо прилѣжаніе, вересіи като ся забавятъ и продолжаватъ послѣ ся и съ главоболіе и мжка собиратъ.

Хотя на означеникъ-атъ си безъ да запишешъ, никому нешто макаръ и за пять пары да не давашъ, зацо, заборавашъ, и много загубувашъ.

Всякій день въ дукянъ-атъ си, или въ маза-та си, макаръ и удома си, всякій угль (кюше, буджакъ), да прегледувашъ много неща (вещи) развалени щешъ да намѣришъ, и много ще да ся ползувашъ.

Писма когдa имашъ да писвашъ, абіе гы написвай, время не отлагай послѣ да ся не раскаювашъ.

Безцѣнъ камень е това, днешна-та рабо-

та за утрѣ да не оставяшъ, самси що можешъ да си уработишъ, другому да не предавашъ ни най малка вещь непренебрѣгавай сирѣчь да я не маришъ, зацо кой немари една пара, онъ невреди ни пара.

Икономія-та е майка на богатство-то.

Когда ти ся нѣкоя стварь строши, или развали, веднага (абіе) да я поправишъ, сега що можешъ да уработишъ, за почасъ да не оставяшъ, зацо много пѣти ся вредишъ (солнце-то докль огрѣе много неща изгрѣватъ).

Какви рачуни (хесапе) що и да имаишъ, за дълго да гы не оставяшъ, за много причини ползува на скоро хесапъ дълакъ е любовь.

Благовреміе-то на всичко нещо да не изгубувашъ, на всякоя работа (или маслаатъ), когда му е время-то да го совершавашъ уработувашъ).

Подражавай въ живото си, всякій день но едно дѣло, хотя що и да бы было да совершишъ, и всегда благодаренъ ще да будешъ.

Какви добры неща, и секакви вещи що и да си имаишъ, хубаво да си гы приберешъ и добро наредишъ.

Всякому да ся не увѣривашъ, а кого-то непознавашъ стока-та да си недавашъ.

Безъ записка (сенетъ) никому нищо не давай и нищо не совершавай.

Своя записка исплатена у другиго не оставай, время-то е лукаво никому са не увѣривай.

Всичко нещо здраво да си совершавашъ. стока-та да си не загубишъ, себе да не повредишъ.

Каква стока да оцѣнявашъ или да купувашъ, или да продавашъ съ записка да совершавашъ.

Съ человекы кога ся собирашъ, мысли съ каковы са намырашъ.

Всегда отъ добры человекы, добро намырашъ, и добро научувашъ.

Ако щешъ вѣгдѣ да идишъ, съ время да вървишъ, всичко що ти трѣба съ время да си купишъ, секое нѣчто има время-то си.

Като нѣчто започнешъ, съ прилѣжаніе да го окончавашъ.

Ако завидишъ и всегда злотворишъ, никогда добро нещешъ да намѣришъ.

Ако ли добро желашъ и всегда добро чинишъ, всегда благополучіе ще намѣришъ.

Какво що посѣнешъ такова щешъ и да поженешъ.

Съ каква-то мѣра мѣришъ, съ такава ще да намѣришъ.

Съ всякого да не ся инатишъ.

Ако ся съ нѣкого малко нешто сомразишъ, добро е абіе да ся примиришъ.

На гнѣвъ-атъ си терпѣніе да воздавашъ, вредителна-та рѣчь, докарва челоуѣку мечъ, терпѣніе-то всяко зло побѣждава.

Дека са двама челоуѣцы у любовь, помеждуимъ става третія и Богъ.

Безъ да разсудишъ нищо да не правишъ, безъ разсуденіе дѣло е проклято.

Когда у вода влазяшъ, съ вниманіе да гледашъ и съ опасность зло да не пострадашъ.

Вардися отъ блядословія, отъ празднословія, и отъ сквернословія, всегда внимавай да ся не опіешъ, и ся обезчестишъ. и засрамишъ, и имотъ-атъ си загубишъ, здравіе-то си повредишъ, и честь-та си разваляшъ.

Когда грѣе солнце-то, ако не спавашъ, никогда гладенъ не щешъ да останешъ.

Своя-та рука чисто омива на челоуѣка лице-то, а чужда-та рука опечалува челоуѣку сердце-то.

Чуждо-то око не глѣда като свое-то що глѣда.

Не глѣдай у шапка, но глѣдай що има подъ шапка.

Суди другиго като себе си, а и себе си суди като другиго.

Тражи лѣкаръ доклѣ не си са тяжно разболѣлъ, като съ разболишь лѣкаря повикашь но ся мъчно избавувашъ.

По добрѣ е да готвишь ястіе, доклѣ не си огладнялъ.

По добро е едно пиле що ти е въ руцѣте, нежели сто други що глѣдашь по дръвета-та.

Споредъ турска-та пословица, (ковалама хавадакин, канпъ едерсинъ тавадакин.

Когда ти тече не тичай, а когда ти не тече, за лудо тичашъ.

Що то прави щастіе-то, не направува го искусство-то.

Всегда располагай харчѣ-та си (споредъ) придобытокъ-атъ си, и глѣдай харчѣ-та да ти не премине отъ колко-то добывашъ.

Простирай ся споредъ юрганъ-атъ си.

Отъ продолжителенъ суть, макаръ и много нещo да придобіешъ, по добрѣ е дагся махнешъ, изново да порадишь хотя и по малко да спечелишь.

По долрѣ ще сторишь на мѣсто да земешъ пять, нежели съ трудъ на далечъ двадесять и пять.

Ако нѣчто много похвалявашъ, оставяй

и за уничиженіе (куденѣ,) когда нѣчто много уничижавашь (кудишѣ), оставяй и за хваленѣ.

Никакво созданіе Божіе, немой да не харесувашь, най више человекъ каковъ и да бы былъ, да ся невозгнусишь, нито да ся возгордишъ на нещю, среща злощастіе-то му, зашто е щастіе-то общо и непостоянно, на всяки неща.

Д Р У Г И

Нравоучителни изреченія и поученія

Христіански,

Полезни всякому, кой-то желае
да поживѣе добродѣтелно.

Трѣба человекъ всегда да мысли смъртъта за да не ся прельсти, понеже тоя свѣтъ преминува безъ да го осѣщаме.

Да ся благодари всякій когда прочита тыя мало стихове, зашто-то ще найде въ нихъ нравы святы.

Всякій христіанинъ трѣба да ся основава въ добры-те дѣла, и да пребывава постоянно

и твердо въ служеніе-то Господа нашего Иисуса Христа.

Ложна и иѣ неистиннаа есть онаа любовь-кой-то постувава въ умаленіе; зачто-то истинна-та любовь увѣкъ не има конецъ.

Оный кой-то пази точно заповѣды-те Господа нашего Иисуса Христа, не ще има никогда страхъ отъ смерть-та.

Болный трѣба да изьявлява болеть-та си Лѣкарю, ако желае да ся излѣкува; а грѣшный трѣба да притича Духовному отцу и да му изьявлява грѣхове-те си, ако желае да му ся простять и да придобые награжданіе-то на Рая.

Не трѣба человекъ самъ себе си да похвалява, зачто-то ще ся счите за ничто же; но ако бы да е добръ, ще ся похвалява отъ други.

Кой-то желае да чини лихва (фаизъ) съ Бога нашего Иисуса Христа, и да земе сто на едно-то, нека дава милостыня на бѣдны-те, и ще наслѣди слава-та на вѣчна-та жизнь.

Има обязанность человекъ, кой-то е пріялъ нѣкое заслуженіе отъ пріятеля си, да му я воздаде двойна, и да не му покаже неблагодарность.

Грѣшный человекъ е слѣпъ, понежо пребывава постоянно въ грѣха, и уподобявася на

единъ безуменъ скоть, зашто-то не разумѣва че ще отиде да ся наказува вѣчно съ строгы-те, наказанія на вѣчна-та мука.

Грѣхъ-атъ е челоувѣческо нѣчто, постоянство-то е діаволско нѣчто, а поправление-то Ангелсконо зашто-то правленіе-то; е покаян-пристанвице безопасно, чрезъ кое-то достига ный въ Райска-та слава.

Не ся благодарн нѣкой на оноа, кое-то им а, но ако бы да има и тысяща царства, онъ щеше да тражи да добые вышше; зашто-то челоувѣческо-то естество ненасытно е.

Единъ погледъ камъ една красна жена единъ лугъ е (стрѣла) діаволскій, и една отрав-ла сгрѣла, коя-го парачява смертно.

Желаешъ ли да упознаешъ одного прія-теля? упытай го въ нужно время, зашто тог-да щешъ го позна.

Ако желаешъ да придобешъ Рай, треба да раздадешъ имѣніе-то си по сиромасы-те за любовь Госнода Бога и спаса нашего Исуца Христа сына Божіяго.

Всяко нѣчто е маловременно, вонъ отъ добродѣтель-та, коя-то е безконечна. и убез-смертява челоувцы-те.

Голема погрѣшка е и лишеніе на чело-вѣка да гледа пороцы-те и злобы-те на дру-

гы-те, а свои-те си да не гы познава, но да гы хвърля задъ раменѣ-те си. Треба да обгледва първо себе си, и послѣ да осуждава други-те.

Сребролюбець-а понеже естествено иска да измами други-те, става лъжець и клятвачини лъжовна, и камъ сиромасы-те има сердце-то по жестоко отъ камень.

Да буде добродѣтелна и честна жена-та коя-то ще вземешъ за союруга; защото и ако не бы была красна, мало повреждава; красота-та повече-то повреждава.

Благополученъ и блаженъ есть оный домъ, въ кой-то домородство-то благодарися на мало ястія, и не тражи много, защото-то тамо гдѣ-то е миръ, существува и всяко яко благо.

Тяжко и горко е на онова Отечество, гдѣ-то има множество неучени чловѣци, защото-то тамо всегда си предпочита богатый макаръ и да бы былъ разбойникъ и възвышава-ся повече отъ учены-те и добродѣтелни люди.

Пророкъ и царь Давидъ говори въ второй псаломъ: примны-те наказаніе (ученіе) да не когда прогнѣвается Господь. И още: Слуга Господень разуменъ.

Оный, кой-то почита Отца и Мати, ще буде долгодѣтенъ въ тоя свѣтъ, и въ другій

ще придобые безконечно-то Небесно благополучіе.

Единъ чловѣкъ, кой-то говори зло за други-те соблазодѣецъ е и мужикъ (необразованъ, хоріатисъ).

Когда Господь нашъ Исусъ Христось ти проважда нѣкоя туга (печаль), твори го да наумишь грѣхове-те твои, и да я приѣмнешъ со смиреніе и да я сносишь съ терпѣніе, зачто-то съ таковъ начинъ ще наслѣдишь Райска-та слава.

Единъ чловѣкъ, кой-то знае една хубава наука, има священъ долгъ да я преподаде оному, кой-то не я знае, зачто-то ако не бы я преподалъ, согрѣшава; понеже крѣе красното сокровище и таланта, кой-то е приялъ отъ Бога.

Не треба да плачеме смерть-та толкова горко, най-паче на оногова, кой-то е поживѣлъ като Христіанинъ; понеже той, кой-то е былъ поживѣлъ добродѣтелно и свято на тоя свѣтъ, онъ живѣе вѣчно и блаженно на Небо-то.

Големо благополучіе е когда въ градове-те ся нахожда истинна любовь между граждане-те, и когда ради добры-те нравы любятъ ближняго своего.

Големо благополучіе е още когда между граждане-те има согласіе, зачто-то гдѣ-то има согласіе тамо есть и Богъ и всяко яко благо.

Время-то всы-те нѣчта ослаблява, но грѣхове-те повече гы укрѣплява.

Что ты е грыжа ако всичкій свѣтъ казува нѣчто за ваша милость? Твои-те дѣла токмо да са богоугодни, и лучше е да имашь Бога за пріятель, нежели челоуѣка.

Мнозина отъ оныя, кои-то побѣдиха и тираны (мучители) и демоны (діаволы), не чисты духове), побѣдиха ся отъ свои-те страсты и отъ свои-те пожеланія.

Не ся нарича благополученъ оный день, въ кой-то умножаваме наши-те сокровища, но оный, въ кой-то твориме добры дѣла.

Зли-те бѣседи (разговори), то есть соблазотворни-те содружества, разваляватъ добры-те нравы.

Болный челоуѣкъ повѣрува живота си въ руцѣ-те на лѣкаря, путешественника по море корабленачалнику, и мы имае сомнѣніе да ся предадеме въ руцѣ-те Божіи?

Какъ-то трудолюбивы-те пчели собирають добры-те и способны-те отъ цвѣтове-те за медь, така и мы собрахме тья правоучителны изреченія отъ Священно-то Писаніе.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВѢДИ БОЖІЯ

На двою скрижалѣхъ Моисею преданныя.

ПЕРВАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Азь есмь Господь Богъ твой, да не будутъ тебѣ бози иніи развѣ мене.

ВТОРАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не сотвориши себѣ кумира, и всякаго подобія, елика на небеси горѣ, и елика на земли низу, елика въ водахъ и подѣ землею, да не поклоняшися имъ, ни же послужиши имъ.

ТРЕТІЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не Возмеша имене Господа Бога твоего всуе.

ЧЕТВЕРТАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Помни день субботный, еже святити его: шесть дней дѣлай, и сотвориши въ нихъ вся дѣла твоя, въ день же седмии суббота Господу Богу твоему (*).

(*) Израилтяни-те празднуаха Суббота-та

ПЯТАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Чти отца твоего и мать твою, да благо ти будетъ, и да долголѣтенъ будешь на земли.

ШЕСТАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не убій.

СЕДМАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не прелюби сотвори.

ОСМАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не укради.

ДЕВЯТАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не послушествуй на друга твоего свидѣтельства ложна.

по заповѣдь Божія, за воспоминаніе на созданіе-то міра, и избавленіе-то имъ отъ Египеть и отъ робство-то Фараоново. А ные Христіани-те, празднуваме Господскій-ать день, то есть Недѣльный-ать за воспоминаніе на возрожденіе-то наше и избавленіе-то отъ подразумѣяемаго Фарао сирѣчь отъ діавола, кое-то ся относя и на воскресеніе-то Христово, за то-ва ся называва той день и воскресный.

ДЕСЯТАЯ ЗАПОВѢДЬ.

Не пожелай жены искреннаго твоего, не пожелай дому ближняго твоего, ни села его, ни раба его, ни рабыни его, ни вола его, ни осла его, ни скота его, ни всего, елика суть ближняго твоего.

Три совѣти еваггелстїи.

Самовольная Нищета. Всегдашняя Чистота. Послушаніе совершенно чловѣку ради Бога.

Седмь таинъ новаго завѣта.

Брещеніе. Миропомазаніе. Причащеніе. Покаяніе. Священство. Бракъ. Елеосвященіе.

Три добродѣтели, глаголемыя Богословныя.

Вѣра. Надежда. Любовь.

Четыри добродѣтели главныя:

Мудрость. Цѣломудріе. Правда. и Мужество.

Седмь даровъ Духа святаго:

Премудрость. Разумъ. Совѣтъ. Крѣпость. Вѣдѣніе. Благочестіе. и Страхъ Божій.

Плоди Духа святаго.

Любовь. Радость. Миръ. Долготерпѣніе. Благость. Милосердіе. Вѣра. Кротость, Воздержаніе.

Седмь дѣлъ милости, тѣлу надлѣжащихъ.

Алчущаго напитати. Жаждущаго напоити. Нагаго. одѣяти. Страннаго въ домъ вводити. Немоцнаго посѣщати. Ходити въ сущимъ въ темницѣ. Искуплати плѣнныя. Умершаго погребати.

Седмь дѣлъ милости духовныхъ.

Согрѣшающаго исправляти. Неумѣющаго учити. Сомнящемуся добръ совѣтовати. О спасеніи ближняго Господа молити. Печальнаго утѣшати. Нести неправды, съ терпѣніемъ. Долги повиннымъ прощати.

Седмь грѣховъ смертныхъ, имже противостоятъ честныя добродѣтели,

Гордость.

Сребролюбіе.

Блудъ.

Гнѣвъ.

Чревонеистовство.

Зависть.

Уныніе.

ейже противостоятъ.

Смиреніе.

Благоутробіе.

Цѣломудріе.

Терпѣніе.

Постъ.

Братолюбіе.

Молитва.

Десять блаженства евангелскихъ.

Вольная нищета. Плачь о грѣсѣхъ. Кротость. Желаніе правды. Милость. Чистое сер-

дце. Миротвореніе. Терпѣніе. Изгнаніе прав-
ди ради.

Пять чувствъ тѣлесныхъ.

Видѣніе. Слышаніе. Обоняніе. Вкушеніе,
и Осязаніе.

Пять чувствъ душевныхъ.

Умъ, Смысль. Памятованіе. Воображеніе,
Чувствованіе,

Четыри послѣдняя, и достойно памятная.

Смерть. Судъ Божій. Геенна. Царство
небесное.

О читатели любезный, Болгаре благора-
зумный, ано бы да прочете-те съ вниманіе тыя
правоучительны рѣчи и заповѣды Божіяще по-
живѣ-те благополучно, така като да принесемъ
и мы богаты плодове своему бѣдному отечеству
на Славу Божию и да ся поживимъ достойны сыно-
ве на обща-та и бѣдна наша мати Болгарія,
коя-то споредъ священный долгъ нашъ да ся
стараеме и радиме неосыпно за да я увѣчае-
ме съ неувѣдаемы лавровы вѣнцы!

Здравствуйте.

Общи примѣръ

Въ всякакви нѣчта, и случаи, или добры, или злы, придобытокъ, или изгуба, просвѣщеніе, или ослѣпленіе, совѣтованіе, или прелъщеніе, трудолюбіе, или лѣнь, и прочая подобны на тыя. Всички-те нѣчта що напредувать, или що ослабнувать, нека всякій промышлява, за-що, дождь-ать по капка капе, а повече отъ море-то топи напоява, споредъ турска-та по-словица (дамлая дамлая гіоль олуръ).

Разговоръ между единъ книжникъ,
и едно малко момче.

Преведено отъ руски на Болгарски.

Едно малко момче като ся разхождаше по край една рѣка, и като ся срѣщна съ нѣкой си учень много замыслень, рече му: Господи-не мудръче! Отъ какво сте вый тѣй замысле-ни? Азъ мысля, отговори книжникъ, за туй, гдѣ мога да намѣря новы книги: зашто-то всич-ки-те книги, колко-то има по свѣтъ-ать, азъ самъ ги прочелъ и ги зная изустъ.

Момче. Азъ ще да ви предложа нѣколко въпросы, и ако ми ги рѣшишь, то азъ ще ви дамъ мой-атъ Катихисисъ, и зная, че вы еще не сте го чели, и еще слѣдъ много время не ще да го прочете-те.

Книжникъ. Като ся засмѣ, каза на момчето: Изволете да мя попытате, друже мой, тогава.

М. Начна: — Г-не философе, каже-те ми, кое е най добро нѣчто на свѣтъ-атъ.

К. Вѣчный-атъ другъ.

М. Не, добра-та совѣсть и отъ вѣчный-другъ е по добра.

М. Коя е перва-та Божія заповѣдь?

К. Тази: да не будутъ тебѣ Бози ний, развѣ мене.

М. Не е тя: защо-то най перво, като направиль Богъ Адама, запретиль му отъ всяко древо да яде; аиакъ отъ древо-то познанія и добра и зла да не яде.

М. Кой е най ученъ отъ сички-те.

К. Кой-то е прочель много книги и знае какъ да живѣе на свѣтъ-атъ.

М. Не е тѣй; но кой-то е прочель само една книга, и познава доволно себе си.

М. Кой е най-глупавъ отъ всички-те?

К. Като ся засмѣ, каза: кой-то нищо не разбирава.

М. Не е тѣй, Г. книжничко, оизи, кой-то ся хвали, че знае учение.

М. Кое е най добро упражненіе на свѣтъ-ать.

К. Упражненіе-то на философъ-ать.

М. Не е то: но упражненіе-то на християнина. А коя е най славна-та добродѣтель?

К. Военна-та: но твердость-та на мврнъ-ать союзъ я превозхожда.

М. Не: но храбрость-та. Кое знаніе е най трудно?

К. Да знаешъ да управлявашъ добръ простый-ать народъ.

М. Не, но да знаешъ да управлявашъ самъ себе си, еще е потрудно. Кой е былъ най славный-ать богатъ?

К. Крезъ.

М. Удоволствіе-то и отъ него е по богато. Кой е най свободень отъ челоуцы те?

К. Самодержавный-ать Царь и побѣдитель-ать на всички-те си неприятелы.

М. А азъ самъ чувалъ, че този, кой-то нема страхъ, ни желаніе; но ся покорява на Бога и на разумъ-ать си, Кажи ми Г-не фи-

лософе, кой е най лошъ звѣрь на свѣтъ-атъ ?

К. Лъвъ-атъ.

М. Не, но червей-атъ, кой-то изяда левъ-атъ и челоуѣцы-те. Кое е най голѣмо огледало на свѣтъ-атъ ?

К. Солнце-то.

М. Не ся разгнѣвай, Г-не Мудръче, то е челоуѣческо-то око: зацо-то съ него представляваме не само солнце-то и луна-та, но и всичка-та вселенна.

К. Като ся зесрамиръ, зачервилъ ся и казалъ: слушай момче ! кажи ми кой тя е научилъ на тая мудрост ?

М. Баща ми и майка ми.

К. Какъ ся зоватъ ?

М. Баща ми ся зове правда а пакъ майка ми простота.

Книжникъ-атъ, вато му ся щеше да го засрами, рече: изрядно, друже мой, и азъ тѣй ще да те попытамъ нѣщо, и, ако бѣдешъ ты въ состояніе да ми ся отговоришъ право, то азъ ще ти дамъ сички-те си книги. Азъ самъ готовъ, изволете, отговори момче-то.

К. Колко е голѣма и каква величина има вселенна-та ?

М. Тя е толкъсь голѣма, щото, Богъ може да я объеми съ длань-та си.

К. Нека да е тъй: но кажи ми пріятелю мой, земля-та на воздухъ-атъ ли выси, или кой я подкрѣпява ?

М. Никакъ: защото кой-то я направилъ, той я и подкрѣпява.

К. Добръ, ама слушай, пріятелче: кога-то имашъ толкъсь познаніе ты зарадъ Бога, кажи ми, какво е правилъ Богъ докжтъ да направи свѣтъ-атъ ?

М. Той готвилъ адъ-атъ, за да го наполни съ таквись человекы, кои-то безъ полза распытватъ за него.

К. Истинна този- вопросъ е мученъ, и азъ самси ся признавахъ; обаче азъ ще да тя пощытамъ по просто: но кажи ми, кое е онуй животно кое-то най-первомъ ходи на четири крака; по-напоконъ на два; а най-послѣ на три ?

М. Казватъ че е человекъ-атъ, кой-то най-напредъ палзи, послѣ ходи, и наконецъ съ тояга въ рука, та става съ три крака.

К. Помыслилъ: какво да прави, то е еше дѣте, по малко книги е чело, а поучено отъ мене; но азъ еше мога съ нещю да го улова; попыталъ го: познай сега, кое е туй, кое-то бѣга безъ крака, гледа безъ очи, пѣе безъ уста, гърми безъ руцѣ и ѣзди безъ конь ?

М. Солнце-то и вѣтръ-атъ бегатъ безъ крака, образъ-атъ гледа безъ очи, музыка-та пѣе безъ уста, часовникъ-атъ и грѣмъ-атъ безъ руцѣ, а кораблы-те ѣздятъ безъ конѣе.

К. Не ся препирамъ, но кажи ми сега, кои са тѣзи четири животни, кои-то не ся трудятъ за себе си; но за другиго?

М. Скъпни-те трупатъ богатство, а старцы-те ся женятъ за млади момы, птицы-те правятъ гнѣзда, магарега-та работятъ, пчели-те бератъ медъ, овцы-те носятъ вълна не за себе си, но за другы-те животны.

К. А почекай азъ ще тя попытамъ по мъдро. Можешъ ли ми каза, защо мышка-та ся нарича мышка; а пакъ въшка-та въшка?

М. Ако бы ся мышка-та наричала котка, то тя не бы была мышка; и ако бы могла въшка-та да подскача то бѣха я нарекли бълха.

Книжникъ-атъ ся засрамиръ, и началъ да ся сжрди; а послѣ го попыта съ гнѣвъ, съ кое ся извърши приказано-то дѣло?

М. Съ тридесята-та и една буква на азбука-та,

К. Като ся разсерди повече, каза: съ каковъ начинъ може да ся управлява народъ?

М. Съ умъ.

К. Твердѣ като ся разсерди, попыта пакъ момче-то по латински: Дукъ съ тиби омиюмъ аукторумъ суб'ектумъ?

М. Наука-та.

Той едвамъ си тръгна, а М. выкаше слѣдъ него, Г-не философе! книги-те ми, книги-те ми! Но книжникъ-атъ, като не щеше ни да го чува, отиде си.

Като ся върна малко-то момче при майка си що го е родила, приказа и бывши-те. Майка му рече: Чадо мое! като си толко разумно, кажи ми какво да ся избавимъ отъ баща-ти (тейко-ти) що мя всяій вечеръ бие (бжхти) не милостиво; отговори момче-то, мати моя, то е весма лесно, за да ся избавишь въ время-то когда ще дойде отецъ-атъ ми, наполни уста-та си съ единъ филджанъ святена вода. и терпи доклъ си легне и ся примири, тогава изпразни уста-та си, и изплювай вода-та и така ще ся избавишь отъ това зло. Послѣдува майка му по тоя начинъ, въ время когда щеше да дойде мжжъ-атъ и отъ вѣнъ, напълнуваше уста-та си съ святена вода, и посрещаше господаръ-атъ си съ почетъ, доклъ си легнеше и ся примиреше мжжъ-атъ и. Тогава изпразнуваше вода-та изъ уста-та си, и така ся избави отъ немилостиво-то биене (кютекъ-атъ). Прекрасенъ лѣкъ е молчаніе-то.

Поучителни стихови за възпитаніе-то
на дѣца-та

Солнце зорница
Тукъ ся разбира
Младый-атъ возрастъ
Въ кой-то извира.

Умна-та сила
Въ крѣпка-та младость
На человѣка

Драга до старость.
Кой непознава ?

Какъ-то размысли
Тазе прилика

Самъ да причисли
Гдѣ сме родени

Колко живѣемъ.
Още що тѣглимъ
Доръ проумѣемъ

Востокъ и Западъ
Какво са нѣщо ?

Явно е какъ-то
Солнце горѣщо

Ето ! любезный!
Милый народе

Книжнина имашъ
Колко ти годѣ.

Книжно предлагай
На вашырожбы

Да гы захраний

Сънужны-те гозбы.

Гозбы душевны

Всеблагонравны

Умны премудры

Душеуправны.

Дайте имъ ревность

За тазе хубость

Тии да изгонятъ

Оназе лудость !

Гдѣ-то отъ толкозь

Време е была

И помежду ны

Ся вкоренила !

Съ облакъ премраченъ

Да ся гордѣ

И да ся хвали

Чи ны владѣе!

Ваши-те младци

Да ся засиятъ

И като пчели

Да я зажилатъ,

„ Вонъ да извыкатъ

Луда невѣжа !

Дигай отъ Назе

Темната мрежа!

Вонъ ! на далеко

Зло неученье!

Нин же ся учимъ	Сьтѣзе нареды
За просвѣщенъе...	Злѣ да доказвать
И черный облакъ	Чи сме безкнижни
Ще ти распрженемъ	Чи сме татари
Отъ твоя гордость	Сь име излишни
Да ся оттраснемъ!	Уприличени
Най много въ тѣзе	На Агаряны!
Мирны години	Безъ да ны славять
Сь царска-та воля	Чи сме Славяни!
Чи свободи ны.	Славянско племя
Школы и Церкви	Старо остало
Да си прецравимъ	Сь Болгарско имя
Болгарскы книги	Пакъ са назвало
Да не забравимъ!	И си назило
Отъ кои бѣхме	Языкъ природный
Жалво лишени	Да произнося
Предъ скоро време	Свой гласъ угодный
Уничтожени!	Отъ уста въ уста
Толкози нѣми	Въ толкози вѣка.
И безокояни	Та да упазе
Бакъ-то и слѣпи	Явна патека...
И не достойны	Да ны завожда
Гдѣ-то не само	Камъ стара книга
Сь тѣзе повреды	За да узнаемъ
Въ смѣхъ и въ посрама	Кой вѣкъ достига.
Всякъ ны изведи	Въ кой вѣкъ умрѣла
Но и тѣзь наши	Наша-та слава
Сущи сосѣди	Славянско имя
Да не ся смѣять	Сь горка отрава.

Но слава Богу.
Живый народе
Ще ты познаятъ
Сла вянскы роде.
Въ кой часъ поемнешъ
Книга да учишъ
Матерно млеко
Въ нея да сучишъ.
Да ся ухранишъ
Като Славянинъ
Съ имя да станишъ
Европеянинъ
Ето! достигна
Таквозе време
И ний съ книги
Да ся сбереме
Какъ-то ся вижда
Малко по малко
Въ тѣзе години
Пламно и жарко
Всякій че пише
Или превожда
И не забавно
На свѣтъ извожда
Каква-то книга
Може да стори
Болгарско слово
Да ся отвори.
Само дѣца-та

Да са готови
Какво-то въ церква
Сички попови
Да гы поематъ
И да гы учатъ
Всяка премудрость
Отъ тѣхъ да случатъ
Съ правила общи
Да ся управятъ
Чада достойны
Да си отхранятъ
Съ лесны нареды
Всякъ да гы вижда
Примѣръ да зематъ
Вси-те градища
Перво и главно
Всякъ да ожда
Споредъ Султана
Абдулъ Меджида.
Кой непрестанно
Пише съ ферманы
Въ сичка держава
Волю да стане,
Мирно и равно
Всякъ да си ходи
Какъ-то въ Европа
Вси-те народи
Да иматъ правда
Да са свободни
За всяка служба

Да са угодни
Прочее нынѣ
Нека изложимъ
Нѣколко реда
Колко-то можимъ
Да содержавать
Кратко сказанье
Съ правила общы
За воспитанье
На человекѣка,
Кой-то е длъженъ
Да буди весель
А не затуженъ!
И да пригледва
Свои-те чада
Да гы отхраня
Какъ-то ся пада,
Съ време да ставать
Хора учени
Съ Божій-ать образъ
Уприличени
А діаволь въ гарды
Да ся заудри
Въ кой день гы види
Все цѣломудры
Вооружены
Съ Божія сила
Зависть да требять
Гдѣ-то е была

Въ толкози време
Като Царица
Въ руцѣ да има
Наша десница
И да ся дига
Че ся вредила
Да ны обсеби
И преластила
Нейни да бадемъ
Слѣпи да ходимъ
Нинъ накъ отъ нея
Не ся отводимъ
Още ся хвалимъ
Съ нейна-та дарба
Безъ да ся видимъ
Въ нолна сме жалба!
Въ жалба несносна
И достослезна
Отъ пуста зависть,
Гдѣ-то изчезна!
Любовь и братство
И добродѣтель
Зарадъ кое-то
Главень свидѣтель
Наша-та совѣсть
Сама доказва
Чи това сичко
Отъ тамъ излязва!

За тазъ причина
Всякій родитель
Много е долженъ
Да е краситель
Да украсява
И да отхрани
Свои-те чада
Добры гражданы
Добаръ гражданинъ
Въ градъ е подпорка
Бащинна любви
Съ вѣрна сговорка
И просвѣщава
Свой родъ и вѣра!
И не темиѣ
Какъ-то былъ вчера!
Добаръ гражданинъ
Все совѣтува
Всякъ да ся трудя
И да жадува
Обща-та полза
Да задержавать
Любовь и братство
Да умножавать!
Добаръ гражданинъ
Бога познава
Царь-ать почита
Образъ остава
И совѣтува
Въ отечество-то

Общо да учать
Младенчество-то
Още отъ малки
Да ся склоняватъ
Страхъ Божій въ сердце
Да вкореняватъ
Защо-то той е
Перва-та трудность
Главно начало
На всяка мудрость
Да узнаять
Какъ е потребно
Гдѣ-то ся пада
Съ правда и жребно
Всякій родитель
Да не забравя
Като учитель
За да расправя
Сутро и вечерь
На свои-те чада
Да имъ толкува
И заневяда
Чи свято дѣло е
Да ся вперяватъ
Бащино име
Да закрывавать.
Отечество-то
Да защитяватъ
Художества-та
Да истацяватъ
Много искуси

Книжно да цвѣтнать	Още що ищемъ
Лични да станать	Тозь като стягнемъ
И да просвѣтнать.	Треба камъ небо
Съ дѣло да будать	Да ся издигнемъ
Все лоботрудни	Господу Богу
Да не иснадватъ	Да ся помолимъ
Въ нѣщо оскудни!	И всесердечно
Здраво да пазятъ	Да изговоримъ
Всякоцерковно	Боже всевышній!
Тай и гражданско	Съ пророкъ Давида
Що е законно	Милвай Султана
Вѣрно да служатъ	Абдулъ Меджида!
Перво на Бога	Съ долги години
По слѣ на Царя	Да поживѣ
Сосъ сичка стока	Негова слава
Гдѣ-то таргуватъ	Вѣчно да грѣ
Земать и давать	Още да видимъ
И въ чужды царства	Въ Негово Царство.
Кога продаватъ	Болгарскы книги
Тай щать да станать	За благодарство
Болгарски чада	Да ся познаять
Богу любезни	Пакъ въ родѣ родовъ
Христови стада	Нынѣ и присно
Вредомъ похвални	И въ вѣки вѣковъ!..
Царски поддани	
Вѣрни покорни	
Суци граждани!	

К О Н Е Ц Ъ .

... u la Grèce

